



DISTSIIPLIIN

Väljavõtteid distsiplinaarkaristuste seadlusest
ja Sõjaväe Nuhtlusseadustikust, mõisteid ja
selgitusi distsipliinist

Käsiraamat sõduritele

Andmetel koostanud major R. Krupp

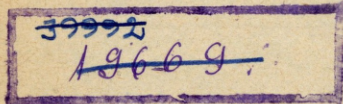
1 9 3 2

7 0450

DISTSIIPLIIN

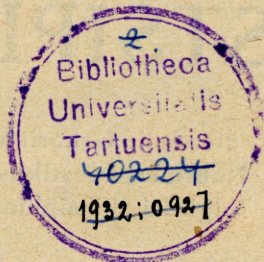
Väljavõtteid distsiplinaarkaristuste seadlusest
ja Sõjaväe Nuhtlusseadustikust, mõisteid ja
selgitusi distsipliinist

Käsiraamat sõduritele



Andmetel koostanud major R. Krupp

1 9 3 2



„POSTIMEHE“ TRÜKK, TARTUS 1932.

A-8430

2



SAATESÕNAKS.

Meie kaitsevägi võib õieti tagasi vaadata ainult 14-aastasele tegevusele. See aeg on liig lühikene selleks, et selle kestel oleksid võinud igapäevases läbikäimises välja kujuneda kindlad traditsioonid ja iga pisemgi asi, iga väiksemgi tegevus oleks leidnud seletuse ametlikus eeskirjas. Kuid selle poole peame püüdma ja selle suunas kõik tööle rakenduma, siis võime kindlad olla, et kord tõesti niikaugemale jõuame. Meie kaitsevägi on arvuliselt väike, vast liigagi väike, võrreldes meie idanaabriga. Arvulisele suurusele peame aga panema vastu moraalselt kõrgemal tasemel seisva maleva. Kui aga rääkida kaitseväge kui terviku kõrgest moraalist, siis peab iga üksik kaitseväge perre kuuluv liige seisma samal tasemel. Üheks kõrge moraali alustoeks on kahtlemata distsipliin ja nimelt teadlik distsipliin. Karistustele rajatud distsipliin omab ainult osalise väärtuse.

Käesolev väike raamatukene tahab olla üheks juhiseks kaadrile teadliku distsipliini süvendamisel kaitseväes ja ühtlasi väikseks käsiraamatuks neile, kel sellel alal tuleb tundisid anda. Peamiselt on see raamat määratud aga meie kaitseväge enamikule — sõdurkonnale, nendele

teenäitajaks distsiplineeritud kaitsevälaseks saamise püüetel.

Raamat koosneb kolmest osast. I osa on meeletuletusena nende nõuete suhtes, millistega tuli kaitsevälasel tegeleda enne kaitsevärke tulekut. Ühtlasi on esimeses osas selgitatud nõudeid, millede täitmisest oleneb kaitsevälase hea läbisaamine omas teenistuskohas ja antud juhiseid, kuidas saada distsiplineeritud kaitsevälaseks.

II osas on väljavõtteid kv. distsiplinaarkaristusseadlusest nende õiguste kohta, milliseid omavad ülemad nende alluvate suhtes, kes ei täida korralikult distsipliini nõudeid. Samas osas on väljavõttena ka kaebused, millede abil kaitsevälane võib kaitsta omi huvisid.

III osas on puudutatud kaitseväes ettetulevaid raskemaid süütegusid. Väljavõttena on §§ sv. nuhtlus-seadusest ühes seletustega eksimuste kohta nende §§ vastu ja näidetena süütegusid, millised kuuluvad teatud §§ alla.

Distsipliin.

A. Kindla distsipliini vajadus eraelus ja kaitseväes.

1. Mõisted distsipliinist.

Sõna distsipliini tähendus ja mõiste.

Sõna distsipliin kõlab ühesuguselt nii Inglise, Prantsuse, Saksa kui ka teiste rahvaste juures. Sama sõna on tarvitusel ka meil nii eraelus kui kaitseväes, kuid paljude isikute poolt patustatakse selle sõna mõiste vastu, arvates, et distsipliini all tuleb mõista ainult jõu ja karistuse abil kättesaadavat karmi sundi; arvatakse, et distsipliin on lihtsalt karistusesüsteem sõjaväeliste süütegude kohta. Põhjuseks, mis annab õigust kaitseväeteenistusest eemalseisvatele isikutele tulla neile eksiarmistele, on nimelt need karmid abinõud, mida omalajal tarvitati distsipliini sisendamiseks ning alalhoidmiseks sõjaväes. Venemaal näiteks Peeter Suure ajal sisendati sõjaväkke distsipliini peajasjalikult karistuste abil, mille eesmärgiks oli korra alalhoidmine kartuse ja hirmu varal. Vitsa ülesandeks oli parandada tõrkuvaid iseloomu ja selgitada tõntse päid. Eksiarvamisi distsipliinist on tekkinud ka sel põhjusel, et mõistet „distsipliin“, kui teatav kord, segatakse ära distsipliini eesmärgiga ja selle saavutamise abinõudega. Tuleb tähendada, et distsipliini üldmõiste on jäänud pea muutmatuks kõigil aja-

järkudel, kuna distsipliini eesmärgid ja nende saavutamise abinõud on ajajooksul muutunud. Enne sisendati distsipliini hirmu ja karistuse abil, nüüd peasjalikult kasvatusel teel.

Sõna distsipliin on pärit ladina keelest ja tuleb sõnast „disciplina“, mis tähendab — õpetus, õpetamine, süsteem. Ajajooksul on selle sõna alg tähendus tunduvalt muutunud ja praegusel ajal mõistame sõna „distsipliini“ all allumist teatud reeglitele, mis sunduslikud kõigile, kes kuuluvad mingisugusesse organiseeritud ühingusse.

Distsipliin on teatav „kord“ kaitseväes, nagu õpetatakse harilikult sõduritele. Kuid see on öeldud liig üldiselt ning pealiskaudselt, kuigi arusaadavalt ja selgelt. „Kord kaitseväes“ on väga laialdane mõiste ja palju sellest mõistest ei mahu sugugi sõnasse „distsipliin“. Näiteks: puhtus, kord ruumides jne., kõik need kuuluvad mõistesse „kord“, kuna distsipliinist ei saa siin sugugi kõnelda. Distsipliin on ka „kord“, kuid „kord“, mis määrab peasjalikult ülemate ja käsualuste vastastikuseid suhteid omavahelises läbikäimises. Kui me räägime korrast, siis on tegemist ikka mõnesuguste asjadega, nagu ruumide puhtuse, riiete korralikkusega jne. Kõneledes aga distsipliinist, peame endale ette kujutama teatud vahekorda ülema ja käsualuse (vanema ja noorema) vahel, teatud olemist või tegevust käsualuse (noorema) poolt ülema (vanema) vastu. Täidab käsualune vastuvaidlematult, kiirelt ja täpsalt ülema käsku, nimetame, et käsualune täidab distsipliini nõudeid. On käsualune ülema vastu viisakas, nimetame, et käsualune on distsiplineeritud.

Distsipliini tekkimine kaitseväkke.

Distsipliini mõiste tekkis ammu enne kaitsevaelist organisatsiooni. Tema algjuuri leiame juba ürgaja perekonna sisemisest elust. Kõik

ürgaja perekonna liikmed pidid täitma perekonnapea — isa — käske ja korraldusi, mida nõudis igapäevane elu. Neist vastastikustest kohustustest perekonnas võrsuski distsipliinitunne, mis ajajooksul laienes perekonnast sugukondadesse ja rahvastesse. Sõjaajal moodustasid rahvad sõjavägesid, kes võtsid vastu distsipliinitunde kui valminud idee, kohandades seda sõjaväe ülesannetele. Kodanikud, kes astusid sõjaväkke, olid tuttavad distsipliini põhijoontega juba lapsest saadik perekonna kaudu. Sellest ajast saigi distsipliin kindlakujulise, seadusliku iseloomu, mis hiljem väljendus distsiplinaarmäärustes ning seadustes.

Milles väljendub distsipliin eraelus:

a) *Distsipliin perekonnas, koolis ja seltskonnas.*

Distsipliin perekonnas.

Vaatame lähemalt, kuidas on lugu distsipliinitundega meieaja ühiskonnas. Kui sa tulevad meelde lapsepõlve, mil elasid kodus vanemate juures, siis mäletad, et sul tuli tihtigi teha tegemist käsutäitmisega. Käskusid andsid sulle vanemad (isa ja ema), kuid tihti ka vanemad vennad ja õed. Sa täitsid saadud käsud ilma erilise sunduseta. Vanemal oli õigus sulle käske anda, sest nad olid vastutavad sinu tegevuse eest. Kuid vastutust kanda kellegi eest võib ainult siis, kui vastutajal on õigus vastutatava üle maksma panna oma tahet. Nii näeme, et käsutäitmine, millega tutvusime juba perekonnas, on üks distsipliini põhijooni.

Lapsena ei saanud sa kodus teha alati seda, mida tahtsid, vaid pidid vanemate sõna kuulma. Ja seda tegid sa heameelega. Juba sellepärast pidid sõna kuulama, et vanemad olid targemad ja neil oli rohkem elukogemusi. Nooruse tõttu sa ei osanud veel alati vahet teha hea ja halva

vahel ja teadmatult sa oleksid võinud teha palju rumalusi, mille tagajärjel ei oleks kannatanud süüdlasena mitte ainult sa ise, vaid kogu perekond. Sellepärast nõuabki vanem lapselt sõnakuulmist. Ühtlasi tahab ju iga vanem oma lapsest kasvatada inimest, kes oleks aus, tööarmastaja, teguvõimeline ja tahtejõuline. Et niisuguseks saada, selleks on laps juba maastmadalast kohustatud ning sunnitud kuulama vanemate sõna ja täitma nende korraldusi.

Vanad eestlased ütlesid: „Austa hallipead, kummarda kulupead.“ Selle vanasõnaga on meie esivanemad tahtnud öelda, et meie peame vanemaid austama ja neist lugu pidama. Iga isa nõuab seda oma lastelt, ja mitte ainult oma perekonna vanemate inimeste, vaid ka võõraste vastu. Seda peame tegema sellepärast, et vanemad inimesed meid kasvatavad, õpetavad ja jagavad teadmisi omast suurest elukogemuste tagavarast, soovides meile ainult head. Lugupidamine ja austus vanemate vastu on iga noore vooruseks. Tahad olla teiste väärne, siis ära räägi vanemaist halvaks panevalt ega pilkavalt, vaid väljenda nende vastu sõnakuulelikkust ja lugupidamist, kas või lihtsa tervitusekombe täitmise näol.

Kokku võttes näeme, et juba perekonnas on igal nooremal tegemist sõnakuulmisega, käsitäitmisega, vanemate austamisega ja lugupidamisega.

Distsipliin koolis.

Vanemate hoole alt astub laps kooli, kus ei ole isa-ema juhtivat kätt. Vanemate asemele astub õpetaja. Juba esimesest tunnist märkab laps, et ka koolis on oma kord ja omad kombed. Kui kodus kuulas laps vanemate sõna ja täitis nende käsked, siis peab ta koolis tegema seda õpetaja suhtes. Õpetaja vastu peab näitama lugupidamist ja austust, näiteks: õpetaja ilmu-

misel klassi peavad õpilased püsti tõusma, koh-
tamisel õpetajaga teda tervitama jne. Et kooli
mitte hilineda, peab õpilane õigel ajal üles
tõusma, kuna kooli tuleb minna ka igasuguse
ilmaga, vabandavate põhjusteta ei tohi koolist
puududa jne., — see kõik kasvatab kohusetunnet.
Ja kui õpilane ei taha täita neid nõudeid, siis
sunnitakse teda tegema seda karistuste abil.

Igaüks meist on käinud vähemalt algkoolis.
Lapselt ei küsita, kas ta tahab kooli minna või
mitte, sest meil maksvate seaduste järele on alg-
kooli haridus sunduslik kõigile kodanikele.

Lõpetanud algkooli, jätkab suur osa õpilas-
test edasiõppimist, kas vanemate või enda soo-
vil, kesk- ja kutsekoolides, hiljem ka kõrgema-
tes koolides, kus on samuti maksev kindel kord,
mille täitmise õpilastele sunduslik. Tahab õpi-
lane koolis käia ning selle lõpetada, peab ta
teadlikult ning vabatahtlikult alistuma koolis
maksvale korrale; ei tee ta seda, heidetakse ta
lihtsalt koolist välja.

Sellest näeme, et koolis on kokkupuutumist
samade distsipliini nõuetega kui perekonnaski,
ainult selle vahega, et isa asemele astub siin
õpetaja.

Distsipliin seltskonnas.

Lõpetanud kooli ning astunud iseseisvalt
ellu, näeb noor kodanik, et elu nõuab läbikäi-
mist ka teiste kodanikkudega. Kõigepealt ker-
kib üles igapäevase eluülevalpidamise leiva küsi-
mus ja tuleb otsida mingisugust teenistust. Kes
teist on kuski ametis olnud, teab väga hästi, et
säälgigi tuli pea igapäev kokku puutuda käsutäit-
misega. Samuti pidi ta omi kohuseid täitma
täpsalt ja õigeaegselt, s. o. kohusetruult, sest
vastasel korral oleks ta ametist vallandatud.
Ühtlasi märkas ta, et temalt nõuti ka teatavate
viisakuskommete täitmist. Üks seltskondlikest
viisakusekombeist on tervitamine; see on väline

komme, millega avaldame teiste vastu lugupidamist.

Kuid inimene ei ela ainult igapäevasest leivast, vaid ta vajab ka vaimset toitu teaduse, kunsti jne. näol. Eesmärgi saavutamiseks tuleb kas või astuda teatava ühingu liikmeks, võttes sellega vabatahtlikult enda peale kohustuse täita kõiki neid nõudeid, mis ühingu põhikiri või kodukord oma liikmetele ette kirjutab. Ei alistu aga liige neile nõuetele, heidetakse ta ühingust välja. Sellest järeldub, et seltskondlik elu on võimalik ainult siis, kui üksikud seltskonna liikmed omavahelises läbikäimises alistuvad üldsuse tahtele ja peavad lugu maksvaist kombeist.

*b) Teadliku distsipliini elemendid: kohuse-
truudus, seaduse ja vanema (ülema, juhataja,
peremehe) tahte ja käsu tõrkumata, täpne ja
kiire täitmine.*

Kohusetruudus.

Eeltoodust selgub, et distsipliini nõuded valitsevad nii perekonnas, koolis, kui ka seltskonnas. Tähtsam kõigest on aga nõue, et distsipliini peetakse teadlikult ja ollakse valmis distsipliini nõuetele alistuma vabatahtlikult. Olles teenistuses eraelus, teie ei saa talitada oma äranägemise järele; seal peab leppima leivaisa — peremehe nõuetega, vastasel korral on teenimine võimatu. Kuid täites omi kohuseid, teil peab olema selge arusaamine oma tegevusest. Kui teie tegevus on tingitud vaid omakasu püüetest ja täidate omi kohuseid vaid alalise järelvalve all, siis näitab see, et teil puudub kohusetunne! Niisugune inimene ei leia kestvaid teenistust, temast katsutakse kiiresti lahti saada ja seltskonnas ei leia ta kuigi suurt poolehoidu. Kuid inimene, kes täidab tema peale pandud kohused kõige parema arusaamise ja oma sisemise tunde

järele ilma teise isiku järelevalveta, leiab seltskonnas alati suurt lugupidamist. Seda sisemist tunnet, mis sunnib inimest teadlikult ja täpsalt täitma tema peale pandud kohuseid, ka ilma kellegi järelevalveta, nimetamegi kohusetundeks. Niisuguse inimese kohta öeldakse, et ta on kohusetruu.

Seaduse täitmine.

Riik on võtnud kodanikkude ühe osa huvide kaitsmise enese peale. Selle eest nõuab ta aga kodanikult seaduste ja määruste täitmist, sest vastasel korral riik ei saa kaitsta kõigi kodanikkude huvisid. Kui riik on kindlustanud kodanikule varanduse puutumatus, siis peab riigil olema ka võimalus vastutusele võtta neid, kes seda puutumatus rikut. Kõik see teostub vastavates seadustes ettenähtud korra järele. Kodanikkude õiguste kaitseks on välja antud terve rida seadusi, milledest iga korralik kodanik peab lugu pidama. See lugupidamine ei tohi tugevna karistuse kartusele, vaid peab põhjenema kodaniku õiglustundele. Niisugune seaduste austamine on üks ühiskonna teadliku distsipliini aluseid.

Käsitäitmine.

Vaadelnud perekonna, kooli ja seltskonna elu, nägime, et seal peab valitsema vanema (peremehe, juhataja) tahte ja käsu tõrkumata, täpne ja kiire täitmine. Kuid see käsitäitmine ei tohi sündida mingisuguse hirmu või karistuse kartusel, vaid sisemise tunde ja parema arusaamise mõjul, siis on see käsitäitmine teadliku distsipliini elemendiks.

Olgu see kodus, koolis või seltskonnas, kui aga seal täidetakse omi kohuseid teadlikult, austatakse vanemaid ja peetakse lugu maksvaist nõudeist ja seadusist, siis on see õnneliku elu alus. Pidagem veel kord meeles, et teadlik distsipliin on kõikjal õnneliku elu aluseks.

3. Kindla distsipliini vajadus kaitseväes.

a) *Kaitsevägi lahutamatu perekonnana, kelle eesotsas juhid. Kaitseväe ülesanded.*

Astunud kaitsevärke, jääte endiselt Vabariigi täieõiguslikuks kodanikuks. Seega jäävad maksma teie kohta kõik need distsipliini nõuded, milliseid vaatlesime eelpool. Kuid kaitseväge kõrged ülesanded seavad üles veel erilisi distsipliini nõudeid.

Kaitsevägi on sarnane suurele lahutamatule perekonnale, kelle eesotsas juhid. Kaitseväge ülesanne on kaitsta oma kodumaa, rahvuslikku iseseisvust ja põhiseadusega maksmapandud riigikorda, mis on väga vastutav ja raske ülesanne. Selle ülesande täitmine nõuab kaitseväge tegevuses täielikku ühtlust, suurt täpsust ja kiirust ning kindlat distsipliini. Kaitseväge rahu-aegne teenistus on kool, kus kodanik omandab riigikaitseks vajaliku sõjaväelise kasvatus, teadmised ja oskused. Distsipliinitunne arendatakse sõduris igapäevaseks harjumuseks, et saavutada mõjuvat jõudu vastupanuks teenistuse raskustele ja moraalsetele vapustustele lahingus. Distsipliin on lahingus kaaluvaks teguriks elualalhoiu instinktile.

b) *Milles väljendub distsipliin kaitseväes.*

Selle kohta leiame sisemäärustikus järgmist: „Kaitseväge distsipliin avaldub maksvate seaduste, määruste ja ülema (vanema) käskude vastuvaidlematus, kiires ja täpsas täitmisel, kaitseväelaste heades väliskommetes ja nende korralikus välimuses.

Alludes ainsale kõrgema võimu tahtele, esineb distsiplineeritud kaitsevägi võimsa lahingujõuna. Selle tahte täitmist ei tohi takistada ei isiklikud tunded, kannatused ega surma hädahoht.“

„Kaitseväes peab valitsema teadlik distsipliin, mis väljendub kaitsevaelase selges arusaamis oma kohustest ja viimaste kohusetruus täitmises.“

Siit näeme, et teadlik distsipliin nõuab igalt kaitsevaelaselt:

1) seaduste, määruste ja käskude vastuvaidlematut, kiiret ja täpsat täitmist;

2) selget arusaamist oma kohustest ja nende kohusetruud täitmist;

3) häid väliskombeid ja korralikku välimust.

Maksvate seaduste ja määruste täpsat täitmist nõutakse sellepärast, et neis on kindlaks määratud kaitsevaelaste õigused ja kohused; neis on näidatud, kuis tuleb talitada nii sõjakuu ka rahuajal. Kui maksvad seadused ja määrused ei leia täitmist, siia säärane suur organisatsioon kui kaitsevägi ei suuda edukalt täita tema peale pandud kodukaitse ülesandeid.

Perekonnas isa annab käsked perekonna huvides, kaitseväes teeb seda juht rahva huvides, sest kaitseväe ülesanne on rahva iseseisvuse ja vabaduse kaitsmine. Kaitseväe kõrgemaks juhiks rahuajal on kaitseminister, kes korraldab kaitseväe tegevust ja väljaõpet temale riigikogu poolt antud juhtnõotide kohaselt. Kuid nii laialdast organisatsiooni kui on kaitsevägi, ei suuda kaitseminister üksinda juhtida, sellepärast määrab ta omale abilised, kes on tema ees vastutavad. Kuna iga ülem on vastutav oma alluvate eest, siis peavad viimastel lasuma kohustused, mis võimaldaksid vastutust täiel määral kanda. Juht võib vastutada nende eest, kes on otsekohe tema mõju all ja sellepärast peab igas kaitseväe üksuses valitsema selle ülema tahe, kes tema eest on vastutav. See põhinõue on maksev nii rahu- kui sõjaajal. Ülema tahte väliseks avalduseks on käsud, mis tulevad käsu-

alustel täita vastuvaidlemata korras ja täies ulatuses. Käsutäitmisel on kaitseväes palju suurem tähtsus kui eraelus, sest käskudega juhitakse kogu kaitseväe vastutusrikast tegevust.

Kohusetunne sunnib kaitseväelast teadlikult täitma oma kohuseid ja juhi käske igas olukorras, raskustele vaatamata, ohverdades vajaduse korral ka oma elu. Eraelus kodanikul ei lasu nii suuri kohustusi, et ta peaks ohverdama oma elu, kuid kaitsevälase kõrge ülesanne-kaitsta oma kodumaad ja rahvast — nõuab temalt eneseohverdamist igal silmapilgul, kui riigikaitse huvid on hädaohus.

Head väliskombed ja korralik välimus kuuluvad samuti distsipliini valda. Üks tähtsamatest kaitseväe väliskommetest on vastastikune tervitamine. Ka eraelus tervitatakse tuttavaid, sõpru, õpetajaid jne., näidates sellega nende vastu lugupidamist. Vahe seisab ainult selles, et kaitsevälased tervitavad üksteist ka siis, kui nad pole isiklikult tuttavad. See on tingitud sellest, et kaitseväes on kõik kutseliselt tuttavad ja ühise pere liikmed, kes saanud ühise kasvatuse ja alluvad ühisele korrale. Juba seltskonna silmis ühendab kaitsevälasi ühiseks pereks nende ühine riietus. Tervitamine kaitseväes on saanud erilise väljenduse käe ülestõstmisega mütsi juurde, mis tähendab tähelepanu juhtimist mütsi ees asuvale märgile. See peab meelde tuletama, et oleme ühise pere liikmed, kutseliselt ühtekuuluvad ja et meil on ühised ülesanded. Seega ei ole tervitamine mitte auandmine, nagu mõni seda arusaamatuses arvab, vaid kutselise tutvuse väljendusviis, mis ühendab kaitsevälasi ühiseks tugevaks kodukaitse pereks. Nagu eraelus maksva kombe järele tervitab esimesena noorem, sama põhimõtte järele peab kaitseväes tervitama esimesena noorem vanemat ja käsualune üleemat.

4. Kuidas saada distsiplineeritud sõduriks.

Olles kaitseväe teenistuses, kannate suuri kohustusi. Kui kodumaad varitseb vaenlane, siis paneb rahvas kõik lootused kaitseväele. Kaitsevägi on vabadusehoone alusmüüriks ja kui ta seisab terasseinana vaenlase vastu, siis tervitatakse teda hõiskega.

Mäletate Vabadussõda, kus võitlesid teie eelkäijad mitmekordselt suurema vastasega, mis nõudis neilt hiigla pingutusi, et nüüd võib lehvida vaba Eesti lipp. Vastsündinud näputäit kaitseväge ähvardasid mustad pilved idast ja lõunast. Aga meie võitsime. Vast teiegi olete kuulnud imestusi, et kuis võis näputäis eestlasi raugestada Vene ilmariigi rammu ja samal ajal purustada Landesvehri. Sageli jääb vanule tumedaks võidu põhjus või mõistavad seda valesti. — Võidupant oli distsipliin, too käega katsumatu ja silmale nägematu enesekasvatuse tulemus, mis peletab surmahirmu ja kihutab kangelastegudele. Distsipliin teeb väeosad võitmatuks ja nende vastupanu murdmatuks.

Järgnevate ridade ülesandeks on anda juhi-seid, kuidas saada distsiplineeritud sõduriks.

Kui läksite kooli ja õppisite alles veerides lugemist, kas siis teilgi ei tõusnud soov saada sama targaks kui õpetaja. Hiljem, kui lugesite mõnest kangelasest või kuulsast mehest, siis tärkas igäühe südamesopis soov saada tema vääriliseks. Kodus olid teile eeskujuks vanemad, koolis püüdsite võtta eeskujuks õpetajat, seltskonnas liikudes õppisite eeskujude varal viisakust jne. Kaitseväeteenistuses õpetatakse teile seni tundmatuid teadmisi, antakse õpetust ja oskusi samuti kui koolis. Kuid õpetajate aset täidavad siin vanemad kaitsevaelased, ohvitserid ja allohvitserid, kes on sõjaasjanduse tundmises vilunud ning pühendanud oma elu kodukaitsele. Siin olete teie riigikaitse koolis, kus

õpetatakse kaitsma isamaad vaenlaste kallal-
tungi puhuks.

Kui koolis tekkis raskusi, siis pöörasite õpe-
taja poole. Siin tuleb teha sedasama. Vast
olete tähele pannud, kuidas talitavad teist vane-
mad kaitseväelased kui nad pööravad selgituste
saamiseks oma ülemate poole. Olete ehk mär-
ganud, et nad seisavad valvel seisangus ja kuu-
lavad tähelepanelikult, mis neile kõneldakse.
Sellega nad väljendavad lugupidamist ja austust
ülemale, nagu nõuab seda distsiplineeritud
esinemine.

Tahate saada distsiplineeritud sõduriks, siis
jälgige hoolega vanemate kaitseväelaste ja juh-
tide tegevust ja talitage nende eeskujul, sest
nende teenistuseaeg on kasvatanud neid mees-
teks ja andnud neile suuri kogemusi. Ka on nad
pidanud ennem omi teadmisi ja võimeid tõen-
dama, et olla teie juhtideks ning kasvatajateks.

Distsipliin nõuab kaitseväelastelt oma juh-
tide käskude ja nõuete täpsat täitmist, olgu see
seotud kas või surma hädaohuga. Saanud min-
gisuguse käsu, distsiplineeritud sõdur ei hakka
arutama, kas käsku täita või mitte, vaid asub
viivituseeta selle täitmisele. Samuti ei täida
ta käske ainult silmakirjaks, vaid täpsalt ning
ausameelselt oma parima arusaamise järele,
pidades alati meeles, et käsu mittetäitmine, isegi
üksiku kaitseväelase poolt, võib mõnikord saada
saatuslikuks mitmele kaasvõitlejale, teinekord
isegi väeosale.

Seepärast, kui tahate saada distsiplineeritud
sõduriks, täitke oma juhi käske ja nõudeid vas-
tuvaidlematult, kiirelt ning täpsalt.

Ühte asja aga pangem tähele. Iga inimene
on ekslik ja teie juhid on ka inimesed, kes pole
täiesti vabad eksimustest. Kuid selle all ei tohi
kannatada distsipliini. Sõjamees ei allu ülemate
käskudele mitte nende eneste, vaid oma suurte

ülesannete pärast isamaa vastu. Seda pidagem alati silmas.

Liikunud seltskonnas, panite tähele, et viisakas ja korralikult riietatud inimene leidis kõikjal lugupidamist. Kaitseväelastega on lugu samasugune, kuid nõuded nende vastu on suuremad. Kaitseväe sisemise elu-olu korraldamine teostub vastavate seaduste ja kaitseväe kommete alusel. Kaitseväe kommete hulka kuuluvad hulk viisakuse reegleid, mis maksvad ka eraelus. Kui üks kaitseväelane jätab endast seltskonnas halva mulje, siis tembeldatakse harilikult ka teisi samaväärilisteks, sest kõik nad kuuluvad ju ühte perre. On aga kaitseväelaste riietus ja välimus korralik, ülespidamine viisakas, esinemine sõjamehelik ning julge, siis öeldakse, et meie kaitsevägi on ilus, tubli ning distsiplineeritud. Üks vääratus, üks eksisamm või enda unustamine, — ja kaitseväelasest lugupidamine on kadunud, ta saab häbiplekiks kogu kaitseväele, eriti aga oma väeosale.

Nii siis, distsiplineeritud kaitseväelase tunnuseks on korralik riietus, eeskujulik ülespidamine ja kaitseväe kommete täpne täitmine.

Iga korralik kodanik austab seadusi; kohtu alla andmist loetakse seltskonnas häbiplekiks. Kaitseväegi on korraliku kodaniku koht, mis pärast siin peab seadustest lugupidamine olema veel suurem. Kaitseväe seadused on vajalikud riigikaitse seisukohast, mis pärast nende täitmine on iga kaitseväelase pühaks kohuseks. Kaitseväelane, kes tahab olla distsiplineeritud, ei saa juba oma sisemise õiglustunde pärast jätta täitmata kaitseväe seaduste nõudeid.

Kuid leidub kaitseväelasi, kes korda ei austa ja kes heatahtlikult distsipliini nõuetele ei alistu. Nende suhtes pärast kõikide abinõude läbiproovimist, katsutakse mõjuda karistustega. Nagu isa karistas kodus oma vallatut poega vit-saga, nii karistatakse kaitseväes üleastumiste ja

korrarikumiste eest igasuguste abinõudega, mis ulatuvad kuni surmanuhtluseni. Korralikule kaitseväelasele on karistus alandavaks. Ei paku ka ülematele lõbu alluvaid karistada, vaid nad tarvitavad seda viimase kasvatusena abinõuna, et teha tõrkujaist ja lohakaist korralikke kaitsevaelasi.

Distsiplineeritud kaitsevaelane hoidub karistustest; ta ei oota sundimist, vaid täidab kaitsevaelisi nõudeid oma parima arusaamise ja südametunnistuse järele.

Nii siis, et saada distsiplineeritud sõduriks:

— jälgi juhtide tegevust ja võta neist eeskuju;

— täida ülemate käske ja nõudeid tõrkumata, kiirelt ning täpsalt;

— pea lugu kaitseväe seadustest ja kommetest;

— hoidu karistustest ja ära jää ootama, et nendega sunnitaks distsipliini nõudeid täitma.

5. Kokkuvõte.

Distsipliin on allumine teatud reeglitele, millised sunduslikud kõigile, kes kuuluvad mingisugusesse organiseeritud ühingusse. Seega distsipliin määrab inimeste vastastikuseid suhteid omavahelises läbikäimises.

Juba perekonnas peab laps täitma vanemate käske, olema sõnakuulelik ja näitama üles vanemate vastu lugupidamist.

Ka koolis kohtab õpilane samasuguseid nõudeid. Seltskonnas aga süvenevad veel need nõuded, millele pandi alus perekonnas.

Distsipliin omab täielise väärtuse ja kaalu alles siis, kui seda peetakse teadlikult ja kui see tugineb kohusetruudusele, seaduste austamisele, vanemate ja ülemate tahte ja käsu täpsale

ning kiirele täitmisele. Teadlik distsipliin on õnneliku elu aluseks.

Kaitsevägi on keeruline riigikaitse aparaat. Ta ülesanne on raske ja vastutav. Omas tegevuses peab ta olema suure ühtlusega, väga kiire ja täpne. Selleks peab kaitseväes valitsema kindel distsipliin, mida nimetatakse sõjaväe distsipliiniks.

Kaitseväe distsipliin nõuab:

1. Seaduste, määruste ja käskude kiiret ja täpsat täitmist, sest need on alused, mille abil juhitakse kaitseväe keerukat tegevust. Käskudes annavad juhid edasi oma tahte. Käske peab täitma tõrkumatult, täpsalt ning kiirelt, sest vastasel korral kaitsevägi ei suuda edukalt täita

2. Selget arusaamist oma kohustest ja nende oma vastutavat ülesannet isamaa kaitsmise alal. kohusetruud täitmist. Ükskõik missuguseid raskusi ei tuleks ette, kaitseväelane peab täitma siiski temale pandud kohuseid. Kohusetruudus on kaitseväelase suurem vorus. Ühe lohaka sõduri pärast võib sõjas koguni nurjuda lahing ja sajad kaasvõitlejad otstarbetult kaotada elu.

3. Häid väliskombeid ja korralikku välimust, sest nende järele hinnatakse kaitseväe välimist väärtust. Silmapaistavamaks väliskombeks on lugupidamise ja austuse avaldamine ülematele ja vanematele ja ka tervitamise komme. Vastastikune tervitamine ei ole mitte auandmine, vaid sellega kaitseväelased väljendavad üksteisele lugupidamist ja kuulumist ühisesse riigikaitse perre.

Et saada distsiplineeritud sõduriks, tuleb:

— talitada juhi eeskuju järele. Juht on vanem ja kogenenud; tema tublidus ja distsiplineeritud olek on asetanud teda juhi seisukohale. Juhi eeskujust võib palju õppida;

— täita juhi käske ja nõudeid tõrkumatult, kiirelt ning täpsalt. Juht nõuab seda, mis vaja-

lik riigikaitse seisukohast. Tema käsu mitte-täitmine oleks kuritegu kogu rahva vastu, mis võib tuua sõjakorral asjatuid kaotusi või koguni lahingu nurjumist.

Juhi nõuete kohaselt rahuajal valmistatakse ette sõdureid raskeks ja vastutusriikaks riigikaitse tööks. Juhi nõuete varal kasvatatakse kaitseväge ühiseks pereks. Omanud ühise arusaamise, suudab kaitseväge ka lahinguolukorras edukamalt hädaohule vastu panna. Seepärast on juhi käskude ja nõuete täitmine distsiplineeritud sõduri kohuseks;

— täpsalt täita kaitseväge seadusi, kuna seadused on aluseks kaitseväge keeruka aparadi juhtimiseks. Nende abil liidetakse mitmetest väeliikidest koosnev kaitseväge tugevaks lahingujõuks;

— hoiduda karistustest. Karistus on juhile viimaseks kasvatus abinõuks tõrkujate ja lohakate ümbermuutmiseks korralikkudeks kaitsevaelasteks.

B. Kaitseväge distsiplinaarkaristuste seadlus (K. D. K. S.)

Mõisteid süütegudest ja karistustest.

Olgu distsipliin kaitseväes välja arenenud nii hästi kui tahes, eksimusi tema vastu tuleb ikkagi. Kaitseväes arendatakse teadlikku distsipliini, mis on rajatud arusaamisele oma ülesannetest ja kohustustest. Kuid siiski paljude inimeste peale, nagu tuimad, kangekaelsed, vastakud jne., teadvuse kaudu mõjuda ei saa. Nende suhtes, pärast kõikide muude abinõude läbiproovimist, tuleb mõjuda karistusega. On keegi distsipliini vastu eksinud, siis ei või jätta seda tähelepanemata, vaid eksija peab kandma vastavalt süütleole väärilise karistuse; sõjaväge distsipliin kohustab igat ülemat oma käsualuseid karistama kõikide üle-

astumiste eest ning seadustes ettenähtud juhtudel andma neid kohtu alla.

Olgu süütegu enesest missugune tahes, on karistuse määramisel olulise tähtsusega asjaolud, millistel süütegu on toime pandud. Eksida võime kogemata, tihtipeale oma parema tahtmise vastu, sest inimene on ekslik ja eksib see, kes midagi teeb. Eksida võib ka unustuse, hooletuse või lohakuse pärast, kuna põhjuseks võib olla tihtigi ka tahtejõu ja järjekindluse puudus, ükskõiksus jne. Sarnased eksimused kuuluvad aga juba raskemate hulka. Kuid tihtigi eksitakse meelega ja distsipliini nõuete vastu talitatakse täieliku teadmise, kuritahtlikult. See on kõrgem üleastumise aste, mida õieti ei saagi enam nimetada eksimuseks, vaid mis on juba kuritegu.

Iseloomult ja suuruselt on eksimusi ja süütegusid lõpmatu suur arv; vastavalt sellele on ka karistused mitmesugused, alates märkusega või noomitusega ja lõppedes surmanuhtlusega.

Üldiselt karistused jagunevad kahte liiki:

1) kriminaalkaristused — mis määratakse raskemate süütegude eest ja mille tagajärjel karistatu kaotab osaliselt või täielikult kodaniku õigused; inimene heidetakse seltskonnast välja, sest ta pole enam teiste vääriline;

2) paranduskaristused — mis määratakse vähemate süütegude eest ja mille eesmärgiks on parandada eksijaid.

Distsiplinaarkaristused, mis kaitseväelastele ette nähtud kaitseväe distsiplinaarkaristuste seadluses, kuuluvad paranduskaristuste liiki. Distsiplinaarkaristus on distsipliini viimane kasvatusabinõu, millest peab hoiduma iga kaitseväelane. Seda abinõu tarvitatakse nende vastu, kes heatahtlikult ei alistu teadlikule distsipliinile, sest kes heaga ei alistu, seda sunnitakse.

Distsiplinaarvõim (D. K. S. § 1).

Distsiplinaarkaristuseks nimetatakse niisugust karistust, mis määratakse kaitseväelastele nende ülemate poolt neile antud distsiplinaarvõimuga ilma kohtuta. Distsiplinaarkaristuse alla kuuluvad vähemad süüteo, mis seotud ülemuse korralduste, teenistuse eeskirjade ja üldise kaitsevälise korra ja distsipliini vastu eksimisega. Karistuste määramise õigus on ainult ülematel.

Ülemate distsiplinaar- ja kohtuvõimu vahekord (§ 2).

Kui kaitsevälane on karistatud distsiplinaarkorras süüteo eest, mis seaduse järgi on karistatav ainult kohtulikult, siis see karistus ei takista selle kaitsevälase kohtu alla andmist, isegi siis, kui see distsiplinaarkorras määratud karistus on juba ära kantud.

Kui süüteo kordasaatjatest on peasüüdlased antud kohtu alla, siis ei lõpetata teiste selle süüteo osaliste süüasja distsiplinaarkorras, vaid ka nemad antakse kohtu alla.

Distsiplinaarkaristuste liigid (§ 5).

Distsiplinaarkaristusteks ajateenijaile noortele, reameestele ja kapralitele on:

- 1) noomitus;
- 2) karistustoimkond (töö- ja teenistustoimkond);
- 3) kasarmuarest;
- 4) kartseriarest;
- 5) ümberpaigutamine alamale ametikohale;
- 6) kaprali alandamine reameheks.

Noomitus (§ 6).

Noomitusi avaldatakse:

- 1) nelja silma all;

- 2) vastava kogu ees — s. o. vähemalt kolme kaitsevälase juuresolekul, kes on karistatavaga ametkoha järele üheõiguslikud või temast kõrgemad;
- 3) käsukirjas.

Noomitus väljendub selles, et ülem seletanud käsualusele tema üleastumise, ütleb või kirjutab: avaldan noomituse.

Karistustoimkond (§ 7).

Karistustoimkonnad jagunevad: karistustöötoimkondadeks ja karistusteenistustoimkondadeks.

Karistustöötoimkond seisab selles, et süüdlane määratakse väljaspool järjekorda majanduslikele töödele vabastamata õppustest või muude teenistuskohuste täitmisest.

See karistus viiakse täide rühmavanema poolt.

Ülemäär — kaheksa toimkonda.

Karistusteenistustoimkond seisab selles, et süüdlane määratakse väljaspool järjekorda sise- või garnisoniteenistusse.

See karistus viiakse täide rühmavanema või veltveebli poolt.

Ülemäär — kuus toimkonda.

Karistusteenistustoimkonnad järgnevad üksteisele ööpäevase vaheajaga.

Kasarmuarest (§ 8).

Kasarmuarestiga karistatud kaitsevälane ei tohi selle karistuse kandmise kestel teenistusest vabal ajal lahkuda oma kompanii (patarei, eskadroni, komando) piirkonnast. Külaliste vastuvõtt on temale keelatud. Saunas ja suplemas käimine on lubatud sisemäärustikus ettenähtud

korras. Kasarmuarestiga karistatute nimed kirjutatakse nähtavale kohale riputatud tahvlile.

Selle karistuse korraliku ärakandmise järele valvab arreteeritu vahetu ülem ja kompanii korrapidaja.

Alammäär — kakskümmend neli tundi, ülemäär — kakskümmend üks ööpäeva.

Kartseriarest (§ 10).

Kartseriarestiga karistatud kaitsevaelasi peetakse kinni üksikult, lukustatud kambris kas garnisoni arestimajas või oma väeosa juures. Söögiks antakse neile leiba ja soola üldise normi järele ja joogiks vett; sõduri harilikku sooja toitu antakse igal kolmandal päeval. Nad magavad paljal lavatsil, mis tõstetakse päeval üles. Lugeda tohivad ainult seadusi, määrustikke ja sõjateaduslikke raamatuid. Neile on keelatud suitsetamine, kokkusaamine kõrvaliste isikutega ja kirjavahetus. Peale kolmandat karistuse päeva lubatakse neid valve all jalgutama kuni ühe tunnini iga päev. Teenistuskohuste täitmist nendele ei panda.

Sundusliku teenistusaja kestel üle kümne ööpäeva kartseriarestis olnud aeg arvatakse ajateenijatel sunduslikust teenistusajast maha, mida tuleb järele teenida. Järeleteenitava aja eest karistatu palka ei saa.

Kartseriaresti alammäär — kakskümmend neli tundi, ülemäär — neliteist ööpäeva.

Karistuste täideviimise kord (§ 17).

Määratud karistused viiakse täide viivitusega, kui selleks ei ole mõjuvat takistust, nagu haigus, joobnud olek, rännakul või manöövritel viibimine jne.

Kui kandmatajäänud teatud liiki karistusi on kogunud kogusummas üle selles liigis ettenäh-

tud karistuse ülemmäära, siis täidetakse neid jaokaupa ja tehakse täitmise vahel vähemalt kolme-ööpäevane vaheaeg, nii et korraga täitmisele ei tule üle vastava karistusliigi ülemmäära (kasarmuarest — 21 ööpäeva, kartseriarest — 14 ööpäeva).

Vanemate kohused distsipliini pidamisel (§ 27).

Tarvitades abinõusid üldise distsipliini rikkumise takistuseks ja lõpetamiseks, omab vanem mitte ainult õiguse, vaid on koguni kohustatud tegema süüdlasele meeletuletusi, ja kellel areteerimise õigus, võib tarbekorral, kui olukord ei luba viivitust, areteerida nooremalt. See arest ei ole distsiplinaarkaristus, vaid erakorraline arest korratuse lõpetamiseks.

Eeltoodud juhtudel on õigus sõdureid areteerida kõikidel ohvitseridel ja ametnikkudest ning allohvitseridest ülematel.

Erakorraline arest (§ 28).

Erakorralist aresti käsitletakse järgmiselt:

Sõdurite areteerimisel areteerija käsib areteeritavat ilmuda garnisoni arestimajja, lähema vahtkonna ülema või lähema väeosa korrapidaja ohvitseri juurde aresti alla paigutamiseks. Ilmudes vastava ülema juurde, peab areteeritu teatama, kelle poolt ja mispärast tema on areteeritud.

Areteerija nõudmisel areteeritav on kohustatud ette näitama oma isikutunnistuse või muu vastava dokumendi. Areteerija on kohustatud areteeritavale nimetama oma auastme, nime ja teenistuskoha kui ka areteerimise põhjuse.

Seda, kes ei täida vanema meeletuletust või käsku aresti minna, loetakse süüdlaseks ülema käsu mittetäitmises ja võetakse vastutusele Sõjaväe Nuhtlusseaduse § 104—107 põhjal.

Ülemate võimupiirid karistuste määramisel ajateenijatele sõduritele (§ 37).

Ülematel on õigus määrata ajateenijatele sõduritele (noortele, reameestele ja kapralitele) distsiplinaarkaristusi järgmiselt:

Ülemad	Karistused	Noomitused	Töötoim-	Teenistus-	Kasarmu- arest	Kartseri- arest	Überpaiguta- mine alamale ametikohale	Kaprali rea- meheks alanda- mine
			konnad	toimkonnad				
			—	—	—	—	—	—
Jaoulema abi			2	2	—	—	—	—
Jaoulem			3	3	—	—	—	—
Rühmavanem			4	4	3	—	—	—
Veltveebel			5	5	7	—	—	—
Rühmaülem, kompani-, patarei- ja eskadroni- ülema abi			8	6	14	3	—	—
Kompani-, patarei- ja eskadroniülem					21	7	—	—
Pataljoniülem, rüge- mendi- ja grupiülema abi							—	—
Rügemendi-, grupi-, div. suurtükiväeülem ja diviisi ülema abi						14	Kap-aleid ja neist nooremaid	Rahu- ja sõjaajal

Distsiplinaarkaristuse valjus suureneb:

- a) ühesarnaste üleastumiste kordumisel;
- b) üleastumise kordasaatmise puhul teenistuskohuste täitmisel;

d) kui üleastumine sisaldab asjaolusid, mis võivad tekitada korralagedust või võivad demoraliseerivalt mõjuda teistesse kaitseväelastesse.

Ajateenijad, keda märgatakse korduvates üleastumistes ja kes ei ole ennast parandanud neile määratud distsiplinaarkaristuste mõjul, antakse kui parandamatud kohtu alla.

Tingimusi karistuse määramine (§ 34).

Kui üleastumine on korda saadetud juhuslikult või esimest korda või kergemeelsuse või teadmatuse tõttu, või kui süüdlane on tuntud alalise hea ülespidamisega, hoolsuse ja korraliku käsutäitmise poolest, siis ülem võib määrata karistuse tingimusi. Sel juhul karistuse kandmine lükatakse karistaja ülema poolt määratud tähtajani edasi.

Kui tingimusi karistatu ei ole korda saatnud selle aja jooksul sama raskelt või raskemalt karistatud üleastumist, siis loetakse tingimusi määratud karistus unustatuks. Vastasel korral viiakse edasilükatud karistus täide ja uue üleastumise eest määratakse kõvendatud karistus.

Garnisoniülemate ja komandantide võimupiirid (§ 46).

Harilikus korras võivad distsiplinaarkaristusi määrata ainult ülemad. Kuna garnisoniülem ja komandant on vastutavad üldise kaitsevälise korra ja distsipliini eest garnisonis, siis on neile antud ka õigus teatavil juhtudel kaitsevälasi karistada. Nad võivad määrata kaitsevälastele karistusi:

1) kui üleastumine on korda saadetud garnisoniteenistuse kohuste täitmise ajal;

2) kui ülesastumise on korda saatnud kaitsevälane, kellel ei ole kohapeal ühtki teenistuskohuseid täitvat ülemat;

3) kui ülesastumine on korda saadetud areteeritud kaitsevälase poolt garnisoni arestimajas.

Kiituste ja karistuste arvestamine (§ 50).

Kaitsevälastele kirjalikult avaldatud kiitused ja kohtulikult kui ka distsiplinaarkorras määratud karistused arvestatakse kiidu- ja karistuseraamatus.

Kaitseväelase üleviimise ja läkitamise puhul teise väeossa saadetakse temaga kaasa ka väljavõtte kiidu- ja karistuseraamatust, mis on uuele ülemale ületoodud kaitseväelase möödunud teenistuse tunnistuseks. Ei sisalda väljavõtte karistusi, vaid ainult kiitusi, näitab see, et ületoodud kaitseväelane on senini olnud teenistuses korralik. On aga väljavõttes märgitud võrdlemisi palju karistusi, siis on tegemist korratu ja distsiplineerimata sõduriga, kelle suhtes uues teenistuskohas saab tarvitusele võetud karmi- maid abinõusid tema parandamiseks.

Kaitseväeteenistusest vabanemisel saadetakse väljavõtte kiidu- ja karistuseraamatust ühes teiste teenistusdokumentidega selle kaitseväeringkonna ülema asutisse, kus reservilastud kaitseväelane seisab arvel. Sealt võivad teatud reservväelase kaitseväeteenistuse käigust huvitatud isikud saada tarvilisel korral andmeid tema ülespidamise kohta kaitseväes, mis võivad mõjutada tihti reservväelase teenistuskoha saamist eraelus.

Sellepärast püüab korralik kaitseväelane kaitseväeteenistuses hoiduda karistustest, sest sellest võib oleneda hea käekäik tulevikus.

Kaebused.

1. Üldised määrused (§ 61 ja 64).

Igal kaitseväelasel on õigus kaitsta oma õiguslikke huvisid teenistuse alal kaebuste avaldamisega.

Avaldatud kaebust ei saa tagasi võtta.

On keelatud:

1) avaldada kaebust ajal, kui kaebaja täidab teenistuskohuseid;

2) avaldada kaebust samal päeval, mil selleks tekkis põhjus või mil see põhjus kaebajale sai teatavaks;

3) avaldada kaebust distsiplinaarkaristuse valjuse peale;

4) avaldada kaebust teiste isikute eest;

5) avaldada kollektiivseid ehk ühiseid kaebusi;

6) koguda või pidada koosolekuid kaebuste pärast;

7) kokku seada üldkaebusi, üldmürgukirju jne. või neile koguda allkirju;

8) avaldada või esitada teenistusega seotud kaebusi või mürgukirju väljaspool kaitseväge seisvatele isikutele.

Selle keelu vastu eksijaid karistatakse distsiplinaarkorras või antakse kohtu alla, kuna avaldatud kaebused jäetakse läbi vaatamata.

2. *Kaebuste avaldamiseks tarvilik eeltegevus* (§ 62).

Et ülemust põhjendamata ja seadusevastase kaebusega mitte koormata ja kaebuste avaldamise määrusi mitte rikkuda, kaebaja peab enne kaebuse avaldamist õiendusi otsima seadustest, seadlustest ja määrustikkudest või nõu saamiseks pöörduma oma vahetu ülema poole.

Viimasel ei ole õigust kaebuse avaldamist keelata.

3. *Kaebuste avaldamise tähtaeg* (§ 63).

Kaebused avaldatakse: distsiplinaarkaristuste määramise otsuse peale — viie päeva jooksul, kõigis teistes asjades — ühe kuu jooksul, kui seaduses ja seadluses ei ole ette nähtud teist tähtaega. Kaebuse avaldamise tähtaeg arvatakse kaebuse põhjuse tekkimise või teadasaamise päevast.

Kaebus loetakse avaldatuks, kui ta on antud sel tähtajal postile või ülemusele edasisaamiseks.

4. *Kaebused distsiplinaarkaristuste peale* (§ 67).

Kaebused distsiplinaarkaristuste seadusevastase määramise kohta on põhjendatud, kui karistus on määratud eksikombel, ilma et karistatu mingit üleastumist oleks toime pannud või kui karistaja ülem on astunud üle oma võimupiiride või määranud karistuse, mis ei vasta karistatava teenistusastmele.

Kaebuse avaldamine ei takista distsiplinaarkaristuse täideviimist.

5. *Kaebused raha ja varustuse mittesaamise peale* (§ 68).

Kaitseväelased, kes on ilma jäänud tähtjaks väljaandmisele kuuluvast rahast või varustusest, teatavad sellest oma vahetule ülemale.

Kui kahe nädala jooksul väljaandmist ei järgne või kui antakse seadusevastane seletus, siis mainitud kaitseväelased võivad avaldada kaebuse.

6. *Kaebuse vorm ja avaldamise kord* (§ 69 ja 70).

Kaebused avaldatakse suusõnaliselt ja kirjalikult. Kirjalikus kaebuses peale muu olgu tähendatud: kellele ta avaldatakse, kelle poolt ja kaebaja teenistuskoh. Kirjalik kaebus peab kandma kaebaja allkirja.

Sõdurid avaldavad kaebusi oma kompaniülema (patarei-, eskadroni-, komandoülema) ees. Avaldatud suusõnalise või kirjaliku kaebuse kannab kaebuste raamatusse ja kirjutab ühes kaebajaga alla kompaniülema. Kui kaebus avaldatakse kompaniülema peale, siis kannab kaebuse kaebuste raamatusse ja kirjutab ühes kaebajaga alla vanem ohvitser kompanis või veltveebel.

7. *Puhkusel või haigemajas viibijate ja areteeritute kaebused (§ 72 ja 73).*

Puhkusel viibijad avaldavad kaebusi lähema garnisoni komandandile või kaitsevääringkonna-ülemale, haigemajades viibivad haiged — palati ordinaatorile.

Areteeritud avaldavad kaebusi vahtkonna ülemale või väeosa (asutise) korrapidajale. Viimased esitavad avaldatud kaebused kirjalikult garnisoni komandandile või väeosa (asutise) ülemale.

8. *Valesisulised ja põhjendamata kaebused (§ 65).*

Valesisuliste kaebuste avaldamise eest kaebajad võetakse vastutusele kaitseväge kriminaal-seaduste põhjal.

Põhjendamata kaebuste esitamine, mis vale või keelatud teateid ei sisalda, ei kuulu karistuse alla. Kui järgneval edasikaebamisel kõrgemale ülemale kaebuse põhjendamatus jällegi ilmsiks tuleb, siis karistatakse edasikaebajat distsiplinaarkorras ülemuse koormamise pärast põhjendamata kaebustega.

9. *Kaebuste avaldamise korra määruste rikkumine (§ 66).*

Kaebuste avaldamise korra määruste rikku-mise eest, välja arvatud p. l. loeteldud määrused (8 punkti), karistatakse süüdlast distsipli-naarkorras, kuigi kaebus hiljem tunnustatakse põhjendatuks ja leiab rahuldamist.

10. *Ülemate kohused kaebuste läbivaatamisel (§ 74).*

Ülemad on kohustatud:

1) vastu võtma ja tarbekorral lahendamiseks edasi saatma kaebusi, kui need ei käi p. l. loe-teldud keelu vastu;

2) tarbekorral nõudma vastava ülema seletuse ja lahendama vastuvõetud kaebused;

3) omast otsusest viivitusega kuulutama kaebajale ja kostjale.

Ülem, kelle vastu kaebus on tõstetud, ise ei või otsustada mingit küsimust kaebuse kohta, vaid igal juhtumisel esitab asja oma ülemusele.

11. Otsuse kuulutamine kaebajale (§ 75).

Kaebuse kohta tehtud otsus kuulutatakse sõduritele kompaniülema kaudu.

Kaitseväelasel, kes ei ole saanud oma kaebuse kohta otsust või teadaannet ühe kuu jooksul, on õigus oma vahetult ülemalt teateid küsida või kaebust korrata.

12. Edasikaebused otsuse peale (§ 76).

Otsustatud kaebuse asjas nii kaebaja kui kaevatu võivad kahenädalise tähtaja jooksul, otsuse kuulutamise päevast arvates, edasi kaevata kaebuse otsustaja vahetule ülemale p. 6 avaldatud korras.

Selles kaebuses peavad olema ära tähendatud motiivid, mille põhjal kaebaja ei jäänud otsusega rahule.

Eksimused nõuetava viisakuse vastu kaebustes ja edasikaebustes on karistatavad.

D. Tähtsamad kuriteod kaitseväetennisuse alal ja nende eest määratavad karistused.

1. S. N. S. ettenähtud karistuste liigid.

Nagu eelpool nägime, on ülemale antud õigus vähemate süütegude eest alluvaid karistada distsiplinaarkorras ilma kohtuta. Raskemate süütegude eest langevad kaitseväelased kohtu alla. Asja arutamine sünnib vastavalt süüteo

suurusele kas rügemendi või sõjaväeringkonna kohtus. Sõja- ja kaitseisukorra ajal moodustatakse sõjaväljakohtud, kuhu kuuluvad raske-
mad süüteod, nagu äraandmine jne. Karistuste määramisel käsitletakse vastavaid seadustikke.

Meil maksev Sõjaväe Nuhtlusseadus (S. N. S.) jaotab kõik karistused kahte liiki: kriminaal- ja paranduskaristusteks.

Sõduritele määratavate kriminaalkaristuste liiki kuuluvad:

1. Surmanuhtlus kõikide õiguste kaotamisega. Karistus täidetakse poomise või mahalaskmise läbi kohtu äranägemisel.

Surmanuhtlusega karistatakse ainult sõja ja sõjaseaduse ajal raskeid kuritöid toimivaid ja distsipliini vastu eksijaid (sõjariistus vastuhakkamine, ülemuse löömine, tunnimehe surmamine jne.), ja neid eriti juhtudel, kus süüdlase läbi oma väeosad sattunud hädaohtu (näit. kaasaaitamine vaenlasele, lahingust kõrvalehoidmine, vangiaandmine või vaenlase ees relvade mahapanemine ja teised).

2. Sunnitöö kõikide õiguste kaotamisega. Sunnitöö on tähtajaline, kestvusega 4 kuni 20 aastani ja tähtajata (eluaegne).

Sõduritele määratavate paranduskaristuste liiki kuuluvad:

1. Vangirood 1 kuni 6 aastani ühes kõikide iseäraliste õiguste kaotamisega.

2. Vangistus kodanlikes vangimajas ühes kõikide iseäraliste õiguste kaotamisega; vangistuse kestvus 2 kuust kuni 2 aastani.

3. Paigutamine distsiplinaarossa ühes mõnesuguste õiguste kaotamisega teenistuse alal ja karistatute liiki üleviimisega. Kestvus 1 kuni 3 aastani.

4. Üksikvangistus sõjaväe türmis mõnesuguste õiguste ja eesõiguste kaotamisega teenistuse alal ja karistatute liiki üleviimisega. Vangiistuse kestvus 1 kuni 4 kuuni. Üksikvangistus sõjaväe türmis asendatakse arestiga veel ja leival 3 kuni 8 nädalani.

5. Peale eeltoodud karistuste võib kohus määrata karistusi kaitseväge distsiplinaarkaristuste seadluse alusel.

2. Karistuste tagajärjed õiguste kaotamises.

Nagu eeltoodud karistustest näeme, on suurem osa S. N. S. ettenähtud karistusi seotud kõikide õiguste või kõikide iseäraliste õiguste kaotamisega. Kuni kriminaalseadustiku muutmiseni (1927. a.) olid kõikide õiguste kaotuse tagajärjed väga rasked: karistatav kaotas peale n. n. avalikkude õiguste ka eraõigused, mis võrdus kodanlisele surmale. Meil praegumaksva muudetud seaduse järele on kõikide õiguste kaotamise tagajärjeks toimingute ja õiguste piiramine ainult avalikkude õiguste alal, kuna eraõigused jäävad puutumata.

Muudetud seadus (R. T. nr. 54 — 1927. a.) määrab ühtlasi ära, et kõikidel juhtudel, mil Sõjaväe Nuhtlusseaduses (ka kriminaalseadustikudes) on jutt kõikide õiguste või kõikide iseäraliste õiguste kaotamisest, tuleb mõista ühte ja sama, s. t., sisuliselt on meil mõlemad õiguste kaotuste liigid võrdsed.

Juba omandatud (olemasolevate) õiguste alal käib surmanuhtlusega, sunnitööle või vangiroodu mõistmisega kaasas riigi ja omavalitsuse teenistuskohalt tagandamine ja riikliku pensioni, kaitsevaeliste auastmete ning aumärkide kaotus.

Tuleviku õiguste alal kaotab sunnitööle või vangiroodu mõistetud õiguse:

1) olla valijaks või valitavaks riigi või omavalitsuse asutuste valimisel, võtta osa rahvahääletamisest ja rahva-algatamisest;

2) olla riigi või omavalitsuse teenistuses;

3) olla mittekohuslikus kaitseväeteenistuses (sunnitöö tagajärjel vabastatakse teenistusest ka sundaega teenijaid);

4) olla eestkostjaks või hooldajaks;

5) olla õppe- või kasvatusasutistes juhatajaks, kasvatajaks või õpetajaks;

6) olla vahekohtunikuks, vannutatud hooldajaks, vandekohtunikuks või advokaadiks;

7) olla tunnistajaks lepingute või aktide tegemisel, kus seaduse poolt nõutakse tunnistajate osavõttu.

Kaotatud õigused antakse tagasi sunnitööle mõistetule — 10 aasta pärast, vangiroodu või kodanlisse vangimajja mõistetule — 5 aasta pärast, arvates karistuse kandmise lõpust.

Õiguste tagasisaamise all ei tule muidugi mõista neid kaotatud õigusi, milliseid karistatu omanud enne karistamist, nagu riiklikku pensioni, auastmeid, aumärke ning oma endist riigi või omavalitsuse teenistusk kohta. Neid õigusi võib tagasi saada ainult armuandmise ehk amnestia läbi.

Pärast vabanemist jäetakse karistatud 2 kuni 4 aastaks politsei valve alla. Valvealune ei või ilma politseikomissari loata oma elukohast ajutiselt või jäädavalt lahkuda. Kes selle vastu eksib, karistatakse kuni aastase kinnipidamisega arestis või vangis. Valvealustel on keelatud elamine maakohtades, mis on suletud Vabariigi valitsuse määrusega, nagu Tallinnas, Nõmmel, Eesti-Vene piiri 25-verstalisel maaribal jne.

Sõdurite karistamine paigutamise ja distsiplinaarossa ja üksikvangistusega sõjaväe turmis, on alati seotud mõnesuguste õiguste kaotusega teenistuse alal ühes karistatute liiki üleviimisega.

Mõnesuguste õiguste kaotamise tagajärjeks teenistuse alal on:

- 1) kaprali või allohvitseri auastme kaotus;
- 2) lisapalga saamise õiguse kaotus endise teenistuse eest;
- 3) eraldusmärkide (näit. laskeõlakute) saamise õiguse kaotus, välja arvatud vägitegude eest saadavate märkide.

Karistatute liiki üleviidud sõdurid ei oma neid õigusi, mis antud teistele. Neid ei ülendata auastmes, ei määrata auvahtideks ega tunnimeesteks postidele, millel eriline tähtsus. Ka ei määrata neid milgil tingimisel vanemaiks, samuti ei anta neile täita ülesandeid, mis nõuavad erilist usaldust. Selle asemel aga määratakse neid tähtsuseta toimkondadesse ja majandusliikudele töödele.

Neid ei lubata puhkusele ja kasarmu piirkonnast võivad nad lahkuda ainult kompaniülema igakordsel loal, mitte kauemaks kuni õhtuse loenduseni. Distsiplinaarkaristusena võib rügemendiülema äranägemise järele määrata neile kasarmuaresti kuni kahe kuuni (teistele kuni 21 ööpäeva).

3. Sõjakohtutest.

Meil teotsevad sõjakohtutena:

- 1) Rügementide kohtud — rügementide ja neile vastavate väeüksuste juures.
- 2) Sõjaringkonnakohus — üks kogu kaitseväge tarvis.
- 3) Riigikohus (Kriminaalosakond) — kasatsioon instants Vene Peasõjakohtu õigustega.
- 4) Sõjaväljakohus.

Rügemendikohus koosneb ühest eesistujast ja kahest liikmest. Rügemendi kohtule alluvad sõdurite süüteod, millede eest ähvardab

paranduskaristus ilma õiguste kaotamiseta (üksikvangistus sõjaväe türmis, paigutamine distsiplinaarossa).

Rügemendi kohtu istangutest prokuratuuri esitaja osa ei võta, kuid kaebelune võib omale võtta kaitsja.

Sõjaringkonnakohtu istung on seaduslik, kui sellest võtavad osa vähemalt üks alaline liige (eesistujana) ja kaks ajutist liiget.

Sõjaringkonnakohtule alluvad:

1) Sõdurite süüteod, millede eest ähvardab paranduskaristus õiguste kaotamisega (vangistus kodanlikes vangimajas, vangirood) ja kriminaalkaristus (sunnitöö, surmanõudlus).

2) Süüteod, millest osa võtnud ka eraisikud.

3) Sõdurite süüteod, kus kahjutasu nõudmine ületab 1.000 kr.

Riigikohtu kriminaalosa konder sõjakohtute suhtes kassatsioonastmeks, mis arutab asju ainult formaalsest küljest (mitte sisuliselt — süü küsimust) järgmistel juhudel:

1) Kui kohus on karistuse määramisel tarvitanud mitteõiget paragrahvi.

2) Kui kohus on rikkunud oluliselt kohtupidamise seadust.

3) Kui kohus on üle astunud oma võimupiirist.

Sõjaväljakohtud võivad teotseda sõja ajal ja kaitseseisukorra ajal erakorraliste kohtutena, millised moodustatakse ülemjuhataja või teiste sõjaväe ülemate käsul.

Sõjaväljakohtu alla langevad süüdlased raskeimate süütegude eest ja juhudel, kus nende süü niivõrt selge, et ei vaja eeluurimist. Kohtus peab otsuse tegema 48 tunni jooksul.

Sõjaväljakohtu koosseisu kuuluvad — üks esistuja ja neli liiget väeosa ohvitseride hulgast.

Karistusena võib sõjaringkonnakohus määrata — süü raskuse järele — vangiroodu, sunnitöö või surmanuhtluse.

4. Tähtsamad kuriteod ja nende eest määratavad karistused.

Kaitseväeteenistuse igapäevasest elust võib tuua palju näiteid, kus üks või teine kaitsevälane on teenistuse alal kordasaadetud süüteo eest karmilt karistatud. Süüdlasteks ei ole osutunud mitte ainult oma iseloomult rikutud isikud, vaid tihtipeale ka kõigiti eeskujulikud ning korralikud sõdurid. Viimaste poolt toimepandud üleastumised on suurel määral tingitud asjaoludest, et süüdlased pole olnud küllalt teadlikud kuritegude iseloomu ning neile järgnevate karistuste tagajärgedest.

Kui kodus poeg ei täitnud isa käsku, vaid hakkas temale vastu, siis lõppes see harilikult süüdlase karistamisega peksu või noomituse näol. Ei täida aga kaitseväes alluv ülema käsku, siis ootab teda võrdlemisi raske karistus, kuna sõjakorral ähvardab süüdlast isegi surmanuhtlus.

Paljudki süütegudest jääksid vast tegemata, kui tegija endale õigeaegselt suudab ette kujutada neid tagajärgi, mis ootavad teda peale süüteo kordasaatmist. Ka mitteõige arusaamine omi õigustest ja kohustustest võivad kaasa tuua seaduse vastu eksimisi.

Käesoleva peatüki ülesandeks ongi iseloomustada tähtsamaid kaitseväeteenistuse alal ettetulevaid kuritegusid ning näidata, millised karistused ühel või teisel juhul süüdlast ähvardavad.

Lugupidamatuse väljendamine ülema või vanema vastu.

S. N. S. § 96. Ülemale, alates ohvitseri auastmest, nõuetava lugupidamise meelega mitte-

ülesnäitamise, ülema ebaviisaka kohtlemise, kui ka iga teo eest, milles väljendub lugupidamatus ülema isiku vastu, kui süü tähtsusele osutub mittevastavaks distsiplinaarkaristus, süüdlane sõdur võib langeda:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—2 kuuni.

Kui aga ülaltähendatud süütegu oli korda saadetud ülema vastu, kes teenistuskohuste täitmisel, siis:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 2—4 kuuni.

S. N. S. § 101 p. a. Eelmises §-is ettenähtud süütegude eest oma väeosa veltveebli või allohvitseri vastu, samuti kaprali või reamehe vastu, kellele süüalused allusid süüteo kordasaatmise ajal, langevad sõdurid:

distsiplinaarkaristusele.

Kui need süüteod on aga korda saadetud ravis, siis süüdlane langeb:

*distsiplinaarossa paigutamisele 1 a. — 1 a.
6 kuuni.*

Näited. § 96 alla kuuluvateks süütegudeks tulevad lugeda ka järgmised juhud:

a) söimu- ja roppsõnade tarvitamine ülema juuresolekul, kuigi need pole arvatud ülema kohta (kuna siin ilmneb lugupidamatus ülema vastu).

b) Ülema kohta haavavate ütelnuste väljendamine teiste alluvate juuresolekul.

d) Sõdurilt kõrgendatud toonil kompaniülemale öeldud sõnad: „palun ette kanda rügemendiülema, et Teie ei lase meid sauna.“

e) Sõduri kärkiv rääkimine veltveebliga, kuigi ütelnustes polnud haavavaid väljendusi.

Ülema või vanema haavamine sõnas või ebaviisaka teoga.

S. N. S. § 97. Ohvitseri auastmes oleva ülema teotamise eest sõnadega, kirjas ehk trüki-

tootes või ebaviisaka teoga, süüdlane sõdur langeb:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani või üksikvangistusele sõjaväe türmis 2—4 kuuni.

Kui aga ülaltähendatud süütegu oli korda saadetud ülema vastu, kes teenistuskohuste täitmisel:

distsiplinaarossa paigutamisele 2—3 aastani.

S. N. S. § 101 p. b. Eelmises §-is mainitud süütegude eest oma väeosa veltveebli või all-ohvitseri vastu, samuti kaprali või reamehe vastu, kellele süüalused allusid süüteo kordasaatmise ajal, langevad sõdurid —

distsiplinaarkaristusele.

Ent kui need süüteod on korda saadetud ravis, siis süüdlane langeb:

distsiplinaarossa paigutamisele 1 a. — 1. a. 6 kuuks.

§ 97 alla kuuluvad ka süüteod ülema laimamises. Laimamise all mõistame valesüüdistuse tõstmist kellegi vastu või valeteadete levitamist kellegi kohta mingis seaduse või aumõistete vastases tegevuses.

Kui näiteks sõdur levitab valeteadteid, et kompaniülem on teda löönud (löömine on seadusevastane tegu), siis langeb ta karistusele kui laimaja.

Ülema või vanema löömine.

S. N. S. § 98. Ülema löömise või sama eesmärgiga tema vastu käe või relva tõstmise eest, samuti igasuguse vägivaldse või äärmiselt häbe-
matu teo eest ülema vastu, süüdlane sõdur langeb:

sunnitööle 4—12 aastani.

Kui aga ülaltähendatud süütegu oli korda saadetud ülema vastu, kes teenistuskohuste täitmisel või kui teotusega koos oli sündinud

raske peksmine, keha vigastused ja järgnes surm, kuigi surmamise tahet ei olnud, siis süüdlane langeb:

a) rahuajal — *sunnitööle tähtajata või 12—20 aastani*;

b) sõjaajal — *surmanuhtlusele mahalaskmise läbi*.

S. N. S. § 101 p. d. Eelmises §-is ettenähtud süütegude eest oma väeosa veltveebli või allohvitseri vastu, samuti kaprali või reamehe vastu, kellele süüdlased allusid süüteo kordasaatmise ajal, langevad sõdurid —

distsiplinaarossa paigutamisele 1—2 aastani.

S. N. S. § 103. Sõdurid oma veltveebli või allohvitseri või nende kohustetäitjate teotamise eest samuti iga teise veltveebli või allohvitseri teotamise eest, kellele süüdlane allus teenistuskohuste täitel süüteo kordasaatmise ajal, langevad: .

S. N. S. § 101 pp. a., b. ja d. ette nähtud karistuste alla, kuid alati kõrgemal määral.

M ä r g e: Oma allohvitseri all tuleb mõista igat allohvitseri, kes teenib süüdlasega ühes kompanis, eskadronis, patareis või komandos.

Käsu mittetäitmine ja vastuhakkamine.

S. N. S. § 104. Tähelepanematuse tõttu ülemuse isiklikkude käskude või üldiste korralduste mittetäitmisest, samuti tähelepanematuse tõttu mitte täpse või mitte õigeaegse sarnaste käskude või korralduste täitmisest süüdlane, kui distsiplinaarkaristus osutub süüle mittevastavaks, langeb:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—2 kuuni.

S e l g i t u s i. Käsust ja käsutäitmisest vaata Sisemäärustik §§ 13—22 (Väljavõtteid sisemäärustikust lehekülg 15).

Süüdistada ülema käsu mitteäitmisel võib ainult siis, kui täitmata jäänud käsk oli tegelikult antud ja kui käsusaaja teadis, et käsu on andnud nimelt tema ülem.

§ 104 alla kuuluvad ainult need juhud, kus on tegemist tähelepanematusega mitte hooletusest, vaid kus süüdlane pole teotsenud meelega ja on eksinud viivituse või unustuse tõttu.

Nii näiteks, on karistatud § 104 kohaselt sõdurit selle eest, et tema, saanud oma rühmaülemalt käsu lahkuda peolt, ei teinud seda otsekohe, vaid otsis peosaalis oma sõpra, kelle käes oli nende ühine riiehoiu number, kuid teistkordsel käsusaamisel lahkus saalist.

Üldiste korralduste all mõistame ülemuste üldisi käskke, mis on antud täitmiseks kõikidele alluvatele või teatud osale nendest.

Näide. ... 2. kompanile on määratud saunas käimise aeg igal reedel kella 1200—1300. Kompaniülem jaotas selle aja rühmade vahel ning tegi korralduse, et ühele rühmale määratud ajal ei tohi sauna minna mõne teise rühma sõdurid. Kui nüüd 3. rühma reamees Must erilise loata läheb sauna ajal, mis on määratud 1. rühmale, siis loetakse teda süüdlaseks ülema üldiste korralduste mittetäitmisel.

S. N. S. § 104¹. Ülemuse üldiste korralduste mittetäitmisel eest süüdlane sõdur langeb:

a) rahuajal — üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—3 kuuni;

b) sõjaajal — sunnitööle 4—8 aastani või vangiroodu 1—6 aastani.

Eriti tähtsate ülemuse üldiste teenistuslike kude korralduste mittetäitmisel juhudel süüdlane sõdur langeb:

a) rahuajal — distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani;

b) sõjaajal — *sunnitööle 8—12 aastani.*

S. N. S. § 105. Ülema käsu mittetäitmise eest süüdlane sõdur langeb:

a) rahuaajal — *distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani;*

b) sõjaajal — *vangiroadu 4—6 aastani.*

Selgitusi. § 105 näeb ette ainult süüalusele isiklikult antud käskude mittetäitmist. Ka hooletusest jäetud käsu mittetäitmine kuulub § 105 alla, kui süüalune on teotsenud teadlikult. Käsutäitmisele peab asuma vastuvaidlematult (välja arvatud muidugi ilmsi kuritegelikud käsud, vastavalt sisemäärust. § 16.). Kui näiteks teistkordse ülema käsu peale vaatamata sõdur ei asu otsekohe käsu täitmisele, siis langeb ta vastutusele käsu mittetäitmise eest, kuigi hiljem, peale teistkordse käsu saamist, ta käsu siiski täitis.

Näiteid. § 105 järele tuleb süüdistada:

a) reameest, kes rühmavanema kahekordsest käsust, sammuda kiiremini, et järele jõuda rühmale, kellest ta oli maha jäänud, väljagi ei teinud, vaid vastas: „isegi külmaga pole ma kiiresti käinud, nüüd kuumuses ammugi mitte“;

b) reameest selle eest, et veltveebli käskudest, minna aresti, kaks korda ütles ära nende täitmisest, põhjendades seejuures haigusele;

d) reameest, kes rühmavanema kahele korduvale käsule, riietuda ja minna toimkonda haigeksjäänud reamehe N asemele, vastas, et tema toimkonda ei lähe, sest tal pole korralikke saapaid, kuigi hiljem rühmaülema ilmumisel hakkas end riietama ja läks toimkonda.

S. N. S. § 106. Ülema käskudele või korraldustele vastuhakkamise eest, kuid relvata või mõne muu riistata, süüdlane sõdur langeb:

a) rahuajal — *sunnitööle 4—8 aastani, või vangiroodu 4—6 aastani, või distsiplinaarossa paigutamisele 2 a. 6 kuust — 3 aastani;*

b) sõjaajal — *surmanuhtlusele, või sunnitööle tähtajata või 12—20 aastani;*

d) väerindel — *surma mahalaskmise läbi.*

Selgitusi. Vastuhakkamise all mõistame käsualuse tegevust, milles väljendub tahe vaba- tahtlikult ülema käsule või korraldusele mitte alluda. Samuti loetakse vastuhakkamiseks tegevus, kui käsualune püüab teadlikult takistada ülema käsu täideviimist isikutel, kelledele see on ülema poolt antud.

Näiteid. § 106 järele tuleb süüdistada:

a) reameest selle eest, et ta rabeles lahti sõdurite käest, kes pidid kompaniülema käsul viima teda arestimajja;

b) reameest N selle eest, et, saanud tallis rühmavanemalt käsu saduldatud hobusel sadul ümber vahetada, seda ei teinud, ja siis, kui veltveebli käsul tahtis seda teha tallivalvur, lõi valvurit kaks korda vastu pead. Süüteo raskus ei ole siin löömisel eneses, vaid just selles, et reamees N takistas valvuril ülema käsu täitmist.

S. N. S. § 107. Eelmises paragrahvis (106) tähendatud vastuhakkamise eest, kuid relva või mõne muu riista tarvitamisega, ehkki relva tarvitamiseta, kuid kahe või rohkem isiku osavõttel, süüdlane sõdur langeb:

a) rahuajal — *sunnitööle 4—12 aastani;*

b) sõjaajal — *surmanuhtlusele mahalaskmise läbi, või sunnitööle tähtajata või 12—20 aastani;*

d) väerindel — *surmanuhtlusele mahalaskmise läbi.*

Selgitusi. § 107 kohandamiseks on nõuetav, et käsualune vastuhakkamise otstarbel tarvitav relva või mingit muud riista, millega kaht-

lemata võis tekitada vigastusi. Kuid pole tähtis, et vastuhakkaja tegelikult relva tarvitas, küllalt on ka ainult relvaga ähvardamisest. Süüdistamiseks sama § järgi on veel nõuetav, et käsualusel oli vastuhakkamisel relv tegelikult käes. Vastuhakkamise relvaks võib olla ka näiteks: nuga, kivi, teivas, puuhalg jne.

Näiteid. § 107 järele tuleb süüdistada:

a) reameest, kes mitte tahtes end lasta kinni siduda veltveebli poolt määratud sõduritel, haaras maast kivi ning ähvardas sellega maha lüüa igatühte, kes aga temale läheneb;

b) reameest selles, et, olles söögimajas, kuhu rühmavanem ilmus kahe sõduriga tema äraviiamiseks kas või vägivaldselt, haaras laualt kahvli ning hüüdis: „Kel mind tarvis — tulgu ja võtku“, mille tõttu rühmavanema käsk tema kinnivõtmiseks jäi täitmata.

S. N. S. § 108. Nurina tõstmisel ülemuse korralduste vastu või teenistuse raskuse ja sellejuures kannatatud puuduste üle, süüdlane sõdur langeb:

tähtsuseta juhudel — distsiplinaarkaristusele, kui aga nurina tagajärjel oli enam-vähem tähtis korratud:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani.

S. N. S. § 110. Avaliku vastuhakkamise eest kaheksa või rohkema isiku poolt, eesmärgiga ülemusele vastu panna või teenistuslikke kohuseid rikkuda, süüdlased langevad:

a) *rahuajal* — *tähtajata sunnitööle*;

b) *sõjaajal* — *surmanuhtlusele*.

S. N. S. § 112. Ässitamise või ahvatlemise eest ülemuse üldiseid korraldusi või käskusid mitte täita (§ 104 ja 105), vastu panna (§ 106 ja 107) või avalikult vastu hakata (§ 110), ässitajad ja ahvatlejad langevad N. S. § 120 ette nähtud karistuse alla.

*Tunnimehe või vahtkonna ja toimkondlaste
haavamine sõna või teoga.*

S. N. S. § 113. Tunnimehe või vahtkonna teotamise eest sõnaga või ebaviisaka teoga, süüdlased sõdurid langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—2 aastani, või üksikvangistusele sõjaväe türmis 2 k. 2 näd. — 4 kuuni.

S. N. S. § 114. Tunnimehe või vahtkonna teotamise eest löömise teel või muu vägivaldse teoga relva tarvitamata, süüdlased sõdurid langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 2—3 aastani.

S. N. S. § 116. Tunnimehe või vahtkonna seaduslike nõudmiste mittetäitmise või nende vastuhakkamise eest relva tarvitamata, süüdlased sõdurid langevad:

a) rahuajal — § 113 ette nähtud karistustele;

b) sõjaajal — *distsiplinaarossa paigutamisele 2—3 aastani;*

d) väerindel — *vangiroodu 4—6 aastani.*

S. N. S. § 122. Korrapidajate, nende abide ja teiste teenistustoimkonnas viibivate sõdurite teotamise eest sõnas või ebaviisaka teoga, süüdlane, kui distsiplinaarkaristus osutub süüle mittevastavaks, langeb:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—2 kuuni;

kuid teotamise eest löömise teel või muu vägivaldse teoga:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—2 aastani, või üksikvangistusele sõjaväe türmis 2—4 kuuni.

Märge. § 122 käib ainult sõduritest teenistustoimkondlaste kohta.

S. N. S. § 122¹. Korrapidajate, nende abide ja teiste teenistustoimkonnas viibivate kaitseväelaste seaduslike nõuete mittetäitmise eest

süüdlased sõdurid, kui distsiplinaarkaristus osutub süüle mittevastavaks, langevad:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—2 kuuni.

Selgitusi. § 122¹ käib kõikide teenistus-
toimkondlaste, nagu: korrapidaja ohvitser või
allohvitser, ruumi- või tallikorrapidajad, nende
abid jne. kohta.

Kompani (patarei, eskadroni, komando) kor-
rapidajad saavad täpsalt täita neile sisemäärus-
tikus pandud kohuseid ainult siis, kui kompani
sõdurid alluvad korrapidajate korraldustele ja
täidavad nende seaduslikke nõudeid, s. o. nõu-
deid, mis on seotud korrapidajate teenistus-
kohuste täitmisega ning neile antud õiguste pii-
rides. Seepärast ei või jätta karistamata neid
kompani sõdureid, kes on süüdi korrapidajate
eelnimetatud nõuete mittetäitmisel.

Peab tähendama, et kaitseväe igapäevases
elus neid juhtumeid esineb õige tihti just selle-
pärast, et eksijail sõdureil pole olnud küllalt
selget arusaamist korrapidajate raskeist koku-
seist ning vastutusest. Põhjuseks on ka asja-
olu, et tihti vaadatakse korrapidajate (ka nende
abide) korraldustele liiga koduselt ning üks-
kõikselt, jättes ka kahesilma vahele neid taga-
järgi, mis korralduste mittetäitmisel karistuste
näol võivad järgneda. Mainitud asjaolule juhin
siinkohal kõikide sõdurite tähelepanu.

S. N. S. § 122². Korrapidajate, nende abide
ja teiste teenistustoimkonnas viibivate sõdurite
seaduslikkude nõuetele vastuhakkamise eest
süüdlased sõdurid langevad:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 2—4 kuuni.

Samase vastuhakkamise eest, kuid relvaga
või mõne riistaga, või kuigi nendeta, aga kahe
või rohkema isiku osavõtul, süüdlased sõdurid
langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—2 aastani.

Teenistusest kõrvalehoidmine.

S. N. S. § 124. Teenistuskohustest kõrvalehoidmise, mitmekordsete teenistusalistate lohakuste ja üleastumiste eest, mis korda saadetud hoolimatuse tõttu, kui distsiplinaarkaristus osutub süüle mittevastavaks, süüdlane sõdur langeb:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—2 kuuni.

Selgitusi. Käesoleva § alla kuuluvad üksikud juhud teenistuskohuste täitmisest kõrvalehoidmises, haiguse, väsimuse jne. ettekäände all, nii õppustest, toimkonnast, tööst j. t.

Näide: § 124 järele tuleb süüdistada sõdurit, kes tekitas meelega oma silmale väikese põletiku, selleks, et ajutiselt vabaneda riviteenistusest, mille tagajärjel ta oligi ravimisel 5 päeva.

Sama karistusele kuulub sõdur, kes eesmärgiga ajutiselt vabaneda ratsasõidu tundidest, hõõrus oma jala veriseks, nii et see takistas saabast jalga tõmbamast.

S. N. S. § 125. Eelmises § 124 tähendatud süütegude kordumisel, kui süüdlane samasuguste süütegude eest on juba enim kohtulikult karistatud, süüdlane sõdur langeb:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 2 k. 2 näd — 4 kuuni.

S. N. S. § 126. Kaitseväeteenistusest kõrvalehoidmise eest, kuigi ajutiselt, eesmärgiga vabaneda jäädavalt kaitseväge teenistuse kohustest või teenistusest tegevas väes või ainult ajutiselt sõjategevusest osavõtmisest, tuues ette väljamõeldud haiguse või esitades tunnistuse sarnase haiguse kohta või mõne muu pettuse teel, süüdlased langevad:

a) rahuajal — *vangiroodu 4—6 aastani;*

b) sõjaajal, ükskõik millises kohas sarnane tegu ka korda saadetud ei olnud —

sunnitööle 4—12 aastani või tähtajata, või surmanuhtlusele.

S. N. S. § 127. Meelega iseenele või teise isiku kaudu eelmises § 126 tähendatud eesmärgil vigastuse või haava tekitamises või sarnase haava paranemise takistamises või mõne muu kahju tekitamises enese tervisele, süüdlane langeb § 126 ette nähtud karistuste alla.

S. N. S. § 127¹. Sõdurid, kes oma veendumuste ettekäändel hoiduvad kõrvale teenistuskohuste täitmisest, langevad:

a) rahuajal — *distsiplinaarossa paigutamisele 2—3 aastani.*

Kui aga sarnane tegu on korda saadetud uuesti peale sarnase teo eest süüdlaseks mõistmist ja otsuse seaduslikku jõusse astumist:

vangiroodu 5—6 aastani;

b) sõjaajal — ükskõik millises kohas sarnane tegu korda saadetud ei olnud —

sunnitööle 8—12 aastani.

Väejooks, omavoliline lahkumine ja tähtajaks teenistusse mitteilmumine.

S. N. S. § 128. Kaitseväelase omavoliline lahkumine omast komandost või teenistuskohalt, mis korda saadetud eesmärgiga jäädavalt kõrvale hoida kaitseväge tenistusest või teenistusest tegevas väes või sõjategevusest osavõtmisest, kuigi ajutiselt, loetakse vä e j o o k s u k s.

Omavoliline lahkumine omast komandost või teenistuskohalt, mis ei taotle ühtegi käesoleva paragrahvi esimeses lõikes tähendatud eesmärki, loetakse o m a v o l i l i s e k s l a h k u m i s e k s.

Selgitusi. Parimaks tõenduseks, et süüdlase omavolilise lahkumise eesmärgiks ei ole

jäädavalt kõrvalehoidmine kaitseväeteenistusest, on tema vabatahtlik tagasiilmumine. Kui aga jookkus olekul teda tabatakse ja tuuakse tagasi tapiga, siis on süüdlasel raske tõendada, et tal polnud eesmärgiks jäädavalt kõrvale hoida kaitseväeteenistusest.

S. N. S. § 129. Seaduslikult põhjendamata mitteõigeaegne teenistuskohale ilmumine teenistusse määramise, ümberpaigutamise, üleviimise, puhkuse, läkitamise, haigemajast väljakirjutamise jne. puhul, kui mitteõigeaegne ilmumine on korda saadetud ühe § 128 tähendatud eesmärgi saavutamiseks, siis karistatakse süüdlast väejooksu kohta käivate reeglite järele (§ 133 ja 134 järele), teistel juhudel aga omavolilise lahkumise kohta käivate reeglite järele (§ 130, 131 ja 132 järele).

Märge: Kui omavoliliselt lahkunu või seaduslikkude põhjusteta teenistusse mitteilmunu salgab kinnipidamise või ilmumise juures oma nime, auastet või teenistuse kohta, siis loetakse äraolek kestnuks nende andmete kindlakstegemiseni.

S. N. S. § 130. Omavolilise lahkumise eest, mis kestnud rahuajal mitte üle kuue ööpäeva, sõjaajal mitte üle kolme ööpäeva ja sõjategevuse piirkonnas mitte üle ühe ööpäeva, süüdlane langeb:

distsiplinaarkaristusele.

Erilistel, süüd raskendavatel asjaoludel või kui lahkumine on korda saadetud arestist või vahi alt, süüdlane sõdur langeb:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—4 kuuni.

S. N. S. § 131. Omavolilise lahkumise eest, mis kestnud rahuajal üle kuue ööpäeva, sõjaajal üle kolme ööpäeva ja sõjategevuse piirkonnas üle ühe ööpäeva, süüdlane sõdur langeb:

a) rahuajal —
esimene kord — üksikvangistusele sõjaväe
törmis 1—6 kuuni;
teine kord — distsiplinaarossa paigutamisele
1—2 aastani;
kolmas kord — distsiplinaarossa paigutami-
sele 2—3 aastani.

b) sõjaajal, ükskõik millises kohas sarnane
tegu korda saadetud ka ei ole —
esimene kord — üksikvangistusele sõjaväe
törmis 2—4 kuuni;
teine kord — distsiplinaarossa paigutamisele
1—3 aastani;
kolmas kord — vangiroodu 2 a. 6 k. — 4
aastani.

S. N. S. § 133. Väejooksu eest rahuajal süüdlane langeb:

vangiroodu 4—6 aastani.

S. N. S. § 134. Väejooksu eest sõjaajal, ükskõik kus kohas see oli korda saadetud, süüdlane langeb:

sunnitööle 4—20 aastani või tähtajata, või surmanuhtlusele.

S. N. S. § 136. Väejooksu eest vaenlase juure süüdlane langeb:

surmanuhtlusele.

Sama karistuse alla langeb ka see, kes tegi katset vaenlase juure üle joosta, milline katse aga pooleli jäi süüdlasest mitteolenevatel põhjustel.

Teenistuskohuste rikkumine vahtkonnas.

Vastutavateks S. N. S. §§ 153—160 järele on kõik vahtkonna koosseisu kuuluvad isikud, nagu: vahtkonnaülem, tunnimehed, saatetunnimehed, samuti vahtkonnast väljasaadetud piilurid ja patrullid.

Nende paragrahvide alla ei kuulu:

- a) valvkondadest väljasaadetud valvurid,
- b) piilurid ja patrullid, kes pole välja saadetud vahtkonnast.

Omavolilise lahkumise eest postilt, korratu kohustetäitmise ja alkoholiliste jookide joomise eest karistatakse neid S. N. S. § 161 järele.

S. N. S. § 153. Vahiteenistuse üldkohuste mittetäitmise eest, kui distsiplinaar karistus osutub nende süütlele mitte vastavaks, süüdlased sõdurid langevad:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 2 k. 2 n. — 4 kuuni.

S. N. S. § 154. Vahiteenistuse erikohuste mittetäitmise eest süüdlased sõdurid langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani.

Märge: Vahiteenistuse erikohuste all mõistetakse neid kohuseid, millede täitmiseks vahtkond on määratud.

Selgitusi. Vahipostil tunnimehe istumine, söömine, suitsetamine, oma loomulikkude tarvete õiendamine, kõrvaliste isikutega jutustamine jne. üldiselt loetakse üldkohuste rikkumiseks. Kui aga näiteks suitsetab laskemonalao juurde väljapandud tunnimees, siis loetakse suitsetamine erikohuste rikkumiseks, sest tule läbi võib sattuda hädaohtu laskemoonala, mille valvamiseks vahipost on välja pandud.

Tunnimehe magamine vahipostil ja relva käest ärapanemine loetakse igal juhul erikohuste rikkumiseks, sest sellal osutub võimatuks tunnimehel oma kohuste täitmine.

S. N. S. § 154¹. Vahtkonna koosseisu kuuluvate isikute poolt omavoliliselt vahialuste vabastamise eest, eesmärgita soodustada nende põgenemist, süüdlased sõdurid langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 2—3 aastani.

S. N. S. § 155. Omavolilise vahipostilt lahkumise eest vahtkonnaülem, tunnimees või saate-tunnimees langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani.

Teised vahtkonna koosseisu kuuluvad isikud omavolilise lahkumise eest vahtkonnast langevad:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 2 k. 2 n. — 4 kuuni.

M ä r g e: Vahtkonna koosseisust väljapanud valvuri poolt oma posti mahajätmine enne vahetuse kohaleilmumist loetakse vahtkonnast lahkumiseks.

S. N. S. § 155¹. Omavolilise lahkumise eest vahipostilt areteeritute, rahalaegaste ja hoiupaikade, relvade, laskemoona ja lõhkeainete ladude juurest, samuti erilise riikliku või sõjalise tähtsusega vahipostidelt — vahtkonnaülem, tunnimees või saatetunnimees langevad:

a) rahuajal — *vangirodu 4—6 aastani;*

kui aga sarnase lahkumisega süüdlane teadvalt jättis vahtkonna või posti täiesti valveta — *sunnitööle 4—12 aastani;*

b) sõjaajal — *sunnitööle 10—20 aastani või surmanuhtlusele.*

Teised sarnaste vahtkondade koosseisu kuuluvad isikud omavolilise vahtkonnast lahkumise eest langevad:

a) rahuajal — *vangirodu 1½—3½ aastani;*

kui aga omavoliline lahkumine sündis niisugusel arvul, mis vahtkonna koosseisu niivõrra nõrgendas, et kohalejäänud ei suutnud täita oma ülesandeid —

vangirodu 3½—4 aastani;

b) sõjaajal — *sunnitööle 4—6 aastani.*

S. N. S. § 157. Vahiteenistuse erikohuste mittetäitmise eest väerindel vahtkonnaülem või tunnimees langevad:

surmanuhtlusele mahalaskmise läbi või sunnitööle tähtajata või 8—20 aastani.

S. N. S. § 158. Omavolilise vahtkonnast lahkumise eest väerindel süüdlane langeb:

surmanuhtlusele mahalaskmise läbi.

S. N. S. § 159. Vahtkonna poolt meelega vahialuse põgenemise võimaldamise eest süüdlased langevad:

a) rahuajal — *sunnitööle 8—15 aastani;*

b) sõjaajal — eriti süüd raskendavatel asjaoludel — *surmanuhtlusele mahalaskmise läbi.*

S. N. S. § 160. Tunnimees või vahtkonnaülem, kes on süüdi nende hoiu alla usaldatud varanduse varguses, meelega hävitamises või rikkumises, langevad:

sunnitööle 4—8 aastani.

Samal alusel, kuid kuni kolme astme võrra madalamalt, määratakse samade süütegude eest karistusi teiste vahtkonna koosseisu kuuluvatele isikutele.

Teenistuskohuste rikkumine korrapidaja olles.

S. N. S. § 161. Omavolilises lahkumises või korratus oma kohuste täitmises süüdlased korrapidajad, nende abid, valvurid ja üldse kõik sõdurid, kes kuuluvad teenistustoimkonda, millel pole vahtkonna tähtsust, kui distsiplinaar karistus osutub nende tegudele mittevastavaks, langevad:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—2 kuuni.

S. N. S. § 161¹. Varanduse varguses, meelega hävitamises ja rikkumises süüdlased sõdurid, kes varandust valvasid valvekorras, samuti kor-

rapidajad, nende abid ja teised sõduritest ametisikud, kelle hoolele varanduse valvamine oli usaldatud, langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani või üksikvangistusele sõjaväe türmis 3—4 kuuni.

Riigivaranduse rikkumine ja raiskamine.

S. N. S. § 162. Sõdurid, kes on süüdi nendele tarvitamiseks välja antud riigi päralt olevate rakmete ja varustuse pillamises, välja arvatud § 163 ettenähtud juhud, langevad:

esimene kord — *üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—2 kuuni;*

teine kord — *üksikvangistusele sõjaväe türmis 2—4 kuuni;*

kolmas kord — *distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani.*

S. N. S. § 163. Sõdurid, kes on süüdi nendele tarvitamiseks välja antud riigi päralt olevate külmade relvade, padrunite, laskemoona või hobuse pillamises, langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani.

S. N. S. § 163¹. Kaitseväelased, kes on süüdi riigi päralt oleva tulirelva, lõhkeainete, suurema arvu padrunite ja laskemoona kaaluva põhjusega mahajätmises, raiskamises, pillamises või anastamises, samuti samade asjade kõlbmatuks tegemises nende hoidmiseks määratud ladudes, langevad:

sunnitööle 4—8 aastani.

M ä r g e: Anastamine tähendab vargust, riisumist või röövimist.

S. N. S. § 164. Sõdurid, kes on süüdi nendele tarvitamiseks välja antud riigi rakmete ja varustuse meelega rikkumises, langevad:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—4 kuuni.

Relvade, padrunite või hobuse meelega rik-
kumises süüdlased langevad:

distsiplinaarossa paigutamisele 1—3 aastani.

S. N. S. § 165. Eelmises § 164 tähendatud karistustele ja samal alusel langevad ka need sõdurid, kes meelega, kaaluvate põhjusita, jäta-
vad maha oma rakmed, külma relva, padrunid
või hobuse.

S. N. S. § 165¹. Eelmistes paragrahvides
163, 164 jagu 2. ja 165 tähendatud karistustele
langevad ka need sõdurid, kes on süüdi teistele
sõduritele tarvitamiseks välja antud riigi päralt
oleva relva, padrunite ja hobuse meelega rikku-
mises, pillamises ja meelega väärilise põhjuse-
ta maha jätmises.

*Süüteod, mis on korda saadetud sõjaväljal või
lahingus.*

S. N. S. § 243. Süüdlane vaenlasele kaasa-
aitamises või soodustamises Eesti vastalises
sõja- või muus vaenulikus tegevuses loetakse
riigiäraandjaks ja langeb:

surmanuhtlusele.

S. N. S. § 244. Süüdlane isikliku või teiste
isikute läbi kirjavahetuse või muu ühenduse
pidamises vaenlase sõjaväes teeniva, vaenlase
territooriumil viibiva, või vaenlase vägedelt val-
lutatud piirkonnas asuva isikuga või üldse isi-
kuga, kes asub maal, kuhu kirju kirjutada kee-
latud, langeb:

vangiroomu 3—6 aastani;

kui aga süüdlane selle juures avaldas andmeid,
mis kuidagiviisi võisid olla ühenduses sõjatege-
vusega —

sunnitööle 4—20 aastani või tähtajata.

S. N. S. § 245. Süüdlane omavolilises tema
juhtimisel oleva väeüksuse mahajätmises, samuti

oma seisukoha või positsiooni mahajätmises põhjustel, mis ei olnud tingitud teenistuskohuste täitmisest ega lahingu juhuks või lahingu ajal peale pandud kohustest, langeb:

surmanuhtlusele või sunnitööle 4—15 aastani.

S. N. S. § 245¹. Kõrvalehoidja käsutäitmisest — osa võtta lahingust või üksikutest lahingutegevustest — langeb:

surmanuhtlusele.

S. N. S. § 246. Süüdlane, kes sõnadega, oma eeskujuga või mõne muu teguviisiga lahinguajal kihutab või meelitab teisi taganemisele, allaandmisele või muul viisil lahingust kõrvalehoidmisele, kuigi see ässitamine ei andnud tagajärgi, langeb:

surmanuhtlusele.

S. N. S. § 246¹. Süüdlane sõjaväes meelega kuulduste levitamises, mis teadvalt võisid tekitada hirmu või korralagedust sõjaväes, langeb:

surmanuhtlusele või

sunnitööle tähtajata või 4—20 aastani.

Kui aga sarnane tegu oli korda saadetud ettevaatamatuse tõttu, siis süüdlane langeb:

üksikvangistusele sõjaväe türmis 1—4 kuuni.

S. N. S. § 248. Kaitseväelane, kes annab ennast vangi või paneb vaenlase ees relvad maha, mitte täites oma kohust ja vannet võidelda kuni lõpuni, langeb:

surmanuhtlusele.

M ä r g e: Viimase osa (D) käsitlemisel tuleb arvestada, et kõik sõjaväe-nuhtlusseaduses ettenähtud karistused on seotud teatud õiguste või eesõiguste kaotamisega, mille äratähendamine käesoleva raamatu tekstis (§§-es) on välja jäetud ruumi kokkuhoiu mõttes, kuna selle kohta leidub üldine seletus lhk. 33—36.

SISUKORD.

Lhk.

A. Kindla distsipliini vajadus eraelus ja kaitseväes.

1. Mõisted distsipliinist	5
2. Milles väljendab distsipliin eraelus.	
a) Distsipliin perekonnas, koolis ja seltskonnas.	
Distsipliin perekonnas	7
Distsipliin koolis	8
Distsipliin seltskonnas	9
b) Teadliku distsipliini elemendid.	
Kohusetruudus	10
Seaduste täitmine	11
Käsitäitmine	11
3. Kindla distsipliini vajadus kaitseväes.	
a) Kaitseväge lahutamatu perekonnana, kelle eesotsas juhid. Kaitseväge ülesanded	12
b) Milles väljendab distsipliin kaitseväes	12
4. Kuidas saada distsiplineeritud sõduriks	15
5. Kokkuvõte	18

B. Kaitseväge distsiplinaarkaristuste seadlus.

Mõisteid süütegudest ja karistustest	20
Distsiplinaarvõim	22
Ülemate distsiplinaar- ja kohtuvõimu vahekord	22
Distsiplinaarkaristuste liigid	22
Vanemate kohused distsipliini pidamisel	25
Erakorraline arest	25
Ülemate võimupiirid karistuste määramisel ajateenijatele sõduritele (tabel)	26
Tingimisi karistuse määramine	27
Garnisoniülemate ja komandantide võimupiirid	27
Kiituste ja karistuste arvestamine	27
Kaebused	28

**D. Tähtsamad kuriteod kaitseväeteenistuse alal
ja nende eest määratavad karistused.**

1. Sõjaväe nuhtlusseadustikus ettenähtud karistuste liigid	32
2. Karistuse tagajärjed õiguste kaotamises	34
3. Sõjakohtutest	36
4. Tähtsamad kuriteod ja nende eest määratud karistused	38
Lugupidamatuse väljendamine ülema või vanema vastu	38
Ülema või vanema haavamine sõnas või ebaviisaka teoga	39
Ülema või vanema löömine	40
Käsu mittetäitmine ja vastuhakkamine	41
Tunnimehe või vahtkonna ja toimkondlaste haavamine sõna või teoga	46
Teenistusest kõrvalehoidmine	48
Vaejooks, omavoliline lahkumine ja tähtajaks teenistusse mitteilmumine	49
Teenistuskohuste rikkumine vahtkonnas	51
Teenistuskohuste rikkumine korrapidaja olles	54
Riigivaranduse rikkumine ja raiskamine	55
Süüteod, mis on korda saadetud sõjaväljal või lahingus	56